

УНІВЕРСИТЕТ «КРОК»
Навчально-науковий інститут менеджменту та освіти дорослих
Кафедра управлінських технологій

Волошин Едуард Олександрович

УДК 658.14:005.584.1

Кваліфікаційна робота

На тему: «Моніторинг показників фінансово-економічної
діяльності підприємства»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Освітня програма: «Менеджмент»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних доробок. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Е.О. Волошин

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник (консультант)

Кириченко Оксана Сергіївна,

доктор економічних наук, доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МОНІТОРИНГУ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність фінансово-економічної діяльності підприємства..	6
1.2. Поняття та характеристика впровадження процесу моніторингу	10
1.3. Показники впровадження моніторингу фінансово- економічної діяльності підприємства.....	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «КРИВОРІЗЬКИЙ МІСЬКМОЛОКОЗАВОД № 1»	22
2.1 Загальна характеристика та структура ПРАТ «Криворізький міськмолочозавод №1».....	22
2.2 Аналіз показників фінансово-економічної діяльності підприємства ПРАТ «Криворізький молочозавод №1».....	34
РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ МОНІТОРИНГУ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ « КРИВОРІЗЬКИЙ МІСЬКМОЛОКОЗАВОД №1».....	44
3.1. Напрями впровадження моніторингу показників фінансово-економічної діяльності підприємства «Криворізький молочозавод №1».....	44
3.2. Алгоритм процесу моніторингу показників фінансово- економічної діяльності підприємства ПРАТ «Криворізький міськмолочозавод №1»	52
3.3. Економічне обґрунтування впровадженням заходів з моніторингу показників фінансово-економічної діяльності підприємства ПРАТ «Криворізький молочозавод №1».....	60
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В період сьогодення, за умов коли країна перебуває в стані війни, економічний фронт набуває особливого значення, адже забезпечення економічної стабільності являється запорукою фінансової незалежності, проте ключовою проблемою більшості вітчизняних підприємств є ефективність їх функціонування, розвиток та економічне зростання.

Контролюючи, та систематично аналізуючи фінансово-економічний стан, можна встановити тенденції зміни фінансових результатів діяльності, контролювати співвідношення рівня фінансових показників підприємства і його конкурентів як з метою довгострокового планування розвитку, так і для прийняття рішень у поточному плануванні.

Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства дає змогу оцінити ситуацію підприємства в галузі, та використовується для визначення загрози банкрутства, ризику вкладення капіталу у підприємство чи вид діяльності, а також з'ясувати конкурентну позицію в галузі.

Даний аналіз є дієвим в період залучення капіталу, так як саме результати фінансово-економічного аналізу можуть використовуватися банками для визначення суми позик, які вони можуть без ризику неповернення кредиту надати підприємству, адже інструментом дослідження фінансового стану аналізованого підприємства є безпосередньо фінансовий аналіз.

Проблема аналізу фінансового стану підприємства та його оцінки є надзвичайно актуальною в період сьогодення, оскільки з одного боку, він є результатом діяльності підприємства, тобто його економічні досягнення, а з іншого боку саме він визначає передумови розвитку підприємства.

Аналіз останніх наукових досліджень. Дослідження питання фінансово-економічного стану підприємства розглянуто у працях багатьох економістів, як вітчизняних так і зарубіжних, і особлива увага приділялася питанням пов'язаних не тільки з аналізом фінансового стану, а з його оцінкою,

управлінням, та заходам щодо покращення. Серед науковців, які приділили значну увагу дослідженню фінансово-економічному стану підприємств, слід виділити таких як Власюк В.Є., Воловець Я.В., Комаринський Я., Ляшенко Ю., Лезебник Л.Л., Партин Г.О., Софіщенко І.Я., Кудряшов В.П., та інші.

Мета і завдання дослідження. Систематичний аналіз фінансово-економічного стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості необхідний ще й тому, що дохідність будь-якого підприємства, розмір його прибутку багато в чому залежить від його платоспроможності. Ураховують фінансовий стан підприємства і банки, розглядаючи режим його кредитування та диференціацію відсоткових ставок.

Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільності.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад та напрацювання практичних рекомендацій щодо впровадження моніторингу показників фінансово-економічної діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі вирішені такі завдання: 1) вивчені теоретичні аспекти аналізу індикаторів фінансово-економічного стану підприємства; 2) проведено аналіз фінансово-економічного стану ПрАТ; 3) розглянуті та визначені резерви щодо покращення показників фінансово-економічного стану підприємства.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес впровадження моніторингу показників фінансово-економічної діяльності підприємства.

Предметом дослідження є впровадження моніторингу показників фінансово- економічної діяльності підприємства.

Методи дослідження. Під час даного дослідження нами були використані загальнонаукові та спеціальні методи, такі як: системний аналіз – для вивчення теоретичних основ фінансово-економічної діагностики ПрАТ; систематизації – для узагальнення теоретичних підходів до трактування поняття «фінансова та економічна діагностика»; монографічний – під час

розгляду та висвітлення поглядів учених на досліджувані проблеми вітчизняного та зарубіжного досвіду; основним став метод фінансових коефіцієнтів – для діагностики фінансового стану ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1»; а також методи схематичного та графічного зображення даних – для наочного відображення досліджуваних даних.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження виступають: фінансова звітність підприємства, установчі документи, організаційна структура управління ПрАТ, інформація з офіційних джерел оприлюднення, періодичні видання.

Наукова новизна дослідження полягає у наступному:

- обґрунтовано впровадження планування фінансово-економічної діяльності підприємства;
- визначено передумови та засади впровадження стратегічного управління підприємством;
- розроблено та обґрунтовано пропозиції щодо покращення економічного клімату підприємства.

Практична цінність роботи. Результати роботи можуть бути використані задля оптимізації а також економічного обґрунтування напрямів покращення індикаторів фінансово-економічної діяльності.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 90 сторінок друкованого тексту. Робота містить 24 таблиці, 20 рисунків та 5 додатків. Список використаних джерел складається із 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МОНІТОРИНГУ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність фінансово-економічної діяльності підприємства

Фінансово-економічний стан є основною та надзвичайно важливою характеристикою результатів діяльності підприємства, яка відображає результати господарської діяльності та дає оцінку його фінансової спроможності.

Результати аналізу фінансового стану дозволяють формувати відповідну фінансову політику та розробляти заходи, спрямовані на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання [16]. У науковій літературі неоднозначним є визначення самого поняття «фінансово-економічний стан підприємства».

Для узагальнення різних визначень, зроблених вченими-економістами стосовно розуміння сутності поняття «фінансово-економічний стан», варто розглянути основні аспекти неузгодження та невизначеності.

Так, Е.А. Маркар'ян та Г.П. Герасименко у книзі «Фінансовий аналіз» визначають лише на одну із характеристик а саме відповідний рівень показника ліквідності проте не розкривають в повній мірі економічну сутність поняття «фінансовий стан». Досить зауваженим, на погляд автора, є визначення поняття «фінансовий стан», у В.І. Грушко, А.І. Ковальова і В. П. Привалова. Вони розуміють фінансовий стан підприємства як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Слід зауважити, що фінансово-економічний стан підприємства – це не сукупність показників, за їхньою допомогою він лише кількісно вимірюється. Отже, автор вказує радше на інструментарій виміру фінансового стану

підприємства, що є важливим для його оцінки. (Див. табл. 1.1 Додаток А)

Детальне дослідження в цьому плані свідчить, що низка авторів при визначенні поняття «фінансовий стан» першоознакою вважають його комплексність, що, на думку, не є визначальним. Обґрунтованішим є трактування сутності даного поняття серед тих авторів, які підкреслюють відображення ним якісної сторони виробничої і фінансової діяльності, хоча з деякими відмінностями. Серед них можна виділити тлумачення М. Я. Дем'яненка, В.І. Грушко, В.В. Осмолівського, М.Ф. Коробова та інших. Зокрема, найповніше визначення поняття «фінансовий стан підприємства» наведено у фінансовому словнику-довіднику за редакцією М.Я. Дем'яненка, де серед його характеристик на перший план виступає якісний бік діяльності підприємства [27].

Досить повне і широке є визначення сутності поняття «фінансовий стан», яке наводить М.Я. Коробов, зазначаючи, що фінансовий стан підприємства варто зазначати, як міру забезпеченості фінансовими ресурсами та ступінь раціоналізації їх розміщення [34].

Виходячи з вищезазначеного, поняття фінансово-економічної діяльності досить широке за своєю структурою значення, та підлягає широкому та досконалому дослідженню з урахуванням великої кількості економічних індикаторів.

Автор Г.В. Савицька вперше визначає фінансовий стан як економічну категорію і підкреслює, що ця категорія відображає стан капіталу у процесі його кругообігу та спроможність підприємства до саморозвитку саме на фіксований момент часу [11].

З огляду на поставлену мету, з якою проводять оцінку фінансового стану, окремі автори пропонують визначити його на коротко – та довгостроковий період. Так, В.В. Ковальов, а також В.М. Гриньова і В.О. Коюда пропонують оцінювати фінансовий стан підприємств з погляду короткострокової та довгострокової перспектив. У першому випадку критеріями оцінки фінансового стану виступають ліквідність і

платоспроможність підприємства, тобто спроможність його вчасно і в повному обсязі розрахуватися за короткостроковими зобов'язаннями.

З позиції довгострокової перспективи «фінансовий стан підприємства» характеризується структурою джерел коштів, ступенем залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів. Автори підкреслюють, що не існує будь-яких єдиних нормативів співвідношення власного і залученого капіталу, але поширеною є думка, що частка власного капіталу має бути досить великою (не менше 60%).

Фінансовий стан – це важлива характеристика економічної діяльності підприємства у зовнішньому середовищі. Він значною мірою визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловій співпраці, оцінює, якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства і його партнерів з фінансових та інших відносин. Цілі, з якими здійснюють аналіз та оцінку фінансового стану підприємства, будуть різними у них, кредиторів та інвесторів [21].

Проте, у тому випадку коли менеджери підприємства здійснюють оцінку фінансово-економічного стану саме з метою виявлення необхідних резервів які можуть бути спрямовані на підвищення ліквідності, платоспроможності та прибутковості, чи розробки прогнозів на подальшу перспективу чи оздоровлення підприємства, то в свою чергу кредитори та потенційні інвестори здійснюють оцінку фінансово-економічного стану з метою мінімізації своїх ризиків.

Важливою характеристикою фінансового стану підприємства є оцінка його платоспроможності, під якою прийнято розуміти спроможність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Платоспроможним є таке підприємство, активи якого перевищують зовнішні зобов'язання. Спроможність активів підприємства швидко трансформуватися в гроші називають ліквідністю. Висока спроможність такої трансформації дозволяє підприємству платити за своїми короткостроковими зобов'язаннями. Підприємство вважається ліквідним, якщо воно в змозі виконати свої

короткострокові зобов'язання за умови реалізації поточних активів.

Слід наголосити, що теоретичні та методичні питання аналізу, що стосуються функціонування вітчизняних підприємств у сучасних умовах, доволі глибоко опрацьовані авторами, і водночас зростає актуальність питань, пов'язаних із вибором та уніфікацією системи фінансових показників оцінки фінансового стану підприємства, оскільки саме правильний їх вибір, враховуючи поставлену мету, дасть можливість всебічно і якісно оцінити діяльність підприємства.

Необхідно зазначити, що конкурентоспроможність підприємства залежить від таких чинників, як [9]: місткість ринку; легкість доступу на ринок; конкурентоспроможність галузі; можливість технічних новин у галузі; однорідність ринку; конкурентоспроможність регіону і країни.

Отже, дослідивши сутність поняття «фінансово-економічний стан» та проаналізувавши різні погляди щодо його визначення, пропонується визначити концептуальні підходи щодо цього поняття [32]: фінансовий стан – це результат фінансово-господарської діяльності підприємства; фінансовий стан – це поняття, сутність якого проявляється як у статистиці, тобто на певний момент часу, так і в динаміці, тобто в характеристиці діяльності підприємства у визначеному періоді; фінансовий стан – поняття, яке характеризується не тільки такими складовими елементами, як платоспроможність та фінансова стійкість; фінансовий стан – це міра забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціоналізації його розміщення.

Отже, визначення основних положень сутності поняття «фінансово-економічний стан» дає змогу зрозуміти що це є сутнісна характеристика діяльності підприємства в певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатність ефективно здійснювати її в майбутньому.

1.2 Поняття та характеристика впровадження процесів моніторингу

Щодня в економіці країни відбуваються певні зміни. Щоб підприємство розвивалося та ефективно функціонувало, необхідно постійно знаходитись на хвилі пошуку нових орієнтирів, застосовувати нові погляди та методи щодо роботи підприємства, досліджувати економічний стан та діяльність конкурентів. У зв'язку з цим постає актуальне питання щодо вибору адекватних та якісних цілей, принципів, методів, критеріїв та показників оцінки ефективності діяльності підприємств, які відповідали б вимогам національної економіки [24].

Нормативною базою аналізу фінансово-економічного стану підприємства є фінансова звітність, яка є сукупністю форм звітностей, які складені за даними фінансового обліку з метою надання зовнішнім і внутрішнім користувачам узагальненої інформації про економічний стан у зручному і зрозумілому вигляді для прийняття цими користувачами певних ділових рішень. Метою фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий та економічний стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. Фінансова звітність складається з балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до звітів.

Однією зі складових фінансової звітності, що містить інформацію про фінансово-економічний стан, результати діяльності та рух коштів за звітний період підприємства, є примітки до фінансової звітності. У них відображаються показники та пояснення, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності: про рух нематеріальних та необоротних активів, про інвестиції (капітальні та фінансові), про структуру (складові) інших операційних, фінансових та інших доходів і витрат, про обсяг бартерних операцій, рух забезпечень і резервів, використання амортизаційних відрахувань, методи оцінки запасів, інформація про нестачі та втрати від псування цінностей, суми курсових різниць, інформація про перелік дебіторів

і суми довгострокової дебіторської заборгованості тощо. Отже, примітки – це не лише типова форма № 5, а й сукупність показників (пояснювальна записка), що дає повну та об'єктивну картину про фінансовий стан і результати діяльності підприємства у вигляді письмового пояснення, таблиць, графіків тощо [16].

У процесі аналізу останніх досліджень в галузі оцінювання показників діяльності підприємств було виявлено, що не існує єдиної системи методів оцінювання ефективності діяльності компанії. Ця тема викликає безліч питань і розбіжностей, у кожного фахівця з цього приводу існує своя думка. За результатами вивчення запропонованих концепцій оцінки сформовано перелік підходів, який найбільш повно охоплює ключові критерії економічної ефективності підприємств. Незважаючи на очевидні відмінності описаних нижче підходів, вони не виключають один одного, а лише характеризують функціонування підприємства з різних сторін. Кожен з цих методів унікальний тим, що виділяє свої найбільш важливі, ключові моменти в аналізі динаміки роботи підприємства.

Структурний підхід Куросави. Цей підхід заснований на структурі підприємства та складається з трьох компонентів: оцінки показників економічної діяльності підприємств, якісної оцінки та оцінки економічних показників галузі. Сімейство показників. Оцінка результатів діяльності підприємства допомагає проаналізувати його роботу як цілісної динамічної системи, характеризує компанію як з точки зору поточних результатів, так і її майбутніх досягнень і проводить комплексний аналіз підприємства з різних позицій (споживача, інвестора, працівника тощо) [14].

Традиційний підхід. Базується на класичній моделі Дюпона «Рентабельність капіталу», передбачає оцінку ефективності на основі двох груп показників: узагальнюючих – показників першого рівня та показників другого рівня, які оцінюють ефективність використання окремих видів ресурсів підприємства. Математичний підхід. Визначено методами: нелінійної динаміки, узагальнених функцій та ергодичної теорії. Економетричний підхід.

Складається з параметричних і непараметричних методів, які носять рівноправний характер [21].

В економічній літературі розглядається велика кількість підходів та концепцій за якими підприємства здійснюють фінансово-економічний аналіз виходячи зі специфіки діяльності, та галузі господарювання.

Підхід на основі концепції «Performance Management». Використання збалансованої системи індикаторів (Balance Scorecard (BSC)), яка включає різні фінансові й нефінансові показники. Багатофакторний підхід. Пропонується в науковій економічній літературі, проте рідко застосовується на практиці. Передбачає використання агрегованих індексів ефективності, що є складними і важкими для інтерпретації, а тому і не стали загально визнаними. Витратний та ресурсний підходи. Їх застосування базується на підрахунку витрат і вартості ресурсів відповідно [36].

Проте існують ситуації коли на прийняття рішення стосовно подальшої діяльності необхідні максимально стислі строки.

Спосіб експрес-оцінки ефективності. Експрес-аналіз дає огляд діяльності організації і дозволяє досить швидко оцінити економічне становище компанії. Він включає в себе наступні види аналізу. Оцінка компанії (мала, середня, велика), з огляду на фінансові, економічні критерії, а також критерії взаємозалежності. Даний вид аналізу включає в себе показники, що характеризують стан основних засобів, і показники оцінювання ступеня свободи використання основних фондів [21].

Оцінка фінансової стабільності. При проведенні експрес-оцінки фінансової стійкості використовуються наступні числові показники: статутний капітал, власний капітал, вартість чистих активів, довгострокові зобов'язання, короткострокові кредити і позики, кредиторська заборгованість, власні оборотні кошти.

Отже для оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства підходять виходячи з власних потреб, та цілі запитуваної інформації.

1.3 Показники впровадження моніторингу фінансово-економічної діяльності підприємства

В економічній літературі існують безліч методичних підходів щодо оцінки фінансового стану. Традиційно у наукових джерелах виділяють методи, які у загальних рисах можна розподілити на [11]: методи, засновані на аналізі балансу підприємства (горизонтальний, вертикальний, трендовий аналіз, метод фінансових коефіцієнтів); евристичні методи, що засновані на неформальних, інтуїтивних підходах та узагальненні досвіду розв'язання аналогічних завдань та методи експертних оцінок; економіко-математичні методи.

Зважаючи на загальне охоплення і глибину аналізу фінансового стану слід виділити експрес – аналіз та комплексний аналіз. Останні роки багато науковців і практиків підкреслюють важливість здійснення саме експрес-аналізу, який дозволяє на основі обмеженої кількості розрахунків надати об'єктивну оцінку досліджуваного напрямку, яка дозволить прийняти обгрунтовані управлінські рішення. Основною відмінністю між експрес-аналізом і комплексним аналізом фінансового стану є ступінь деталізації аналітичних розрахунків. В той же час комплексний аналіз дозволяє всебічно оцінити фінансовий стан підприємства на основі одночасного та узгоджуваного вивчення сукупності різних параметрів, що всебічно характеризують фінансово-господарську діяльність.

Першочерговим завданням проведення оцінки фінансового стану є чітке окреслення мети та завдань його здійснення. Слід відзначити, що найчастіше внутрішніми службами підприємства оцінка фінансового стану здійснюється з метою впровадження певних заходів щодо його зміцнення та виявлення основних напрямів подальшого розвитку підприємства. З іншого боку постійним завданням у рамках функціонування системи раннього попередження і реагування в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності є діагностика банкрутства підприємства, що дозволяє вчасно

запобігти небажаним наслідкам.

Зовнішня оцінка фінансового стану може проводитися акціонерами, кредиторами, інвесторами, податковими органами, підприємствами-партнерами тощо. Однак, найчастіше вона зводиться до оцінки кредитоспроможності, оскільки в сучасних умовах зростає потреба підприємств у позиковому капіталі. Відповідно до вищенаведених цілей обриється методика здійснення аналізу фінансово-економічного стану (Див. рис. 1.1).

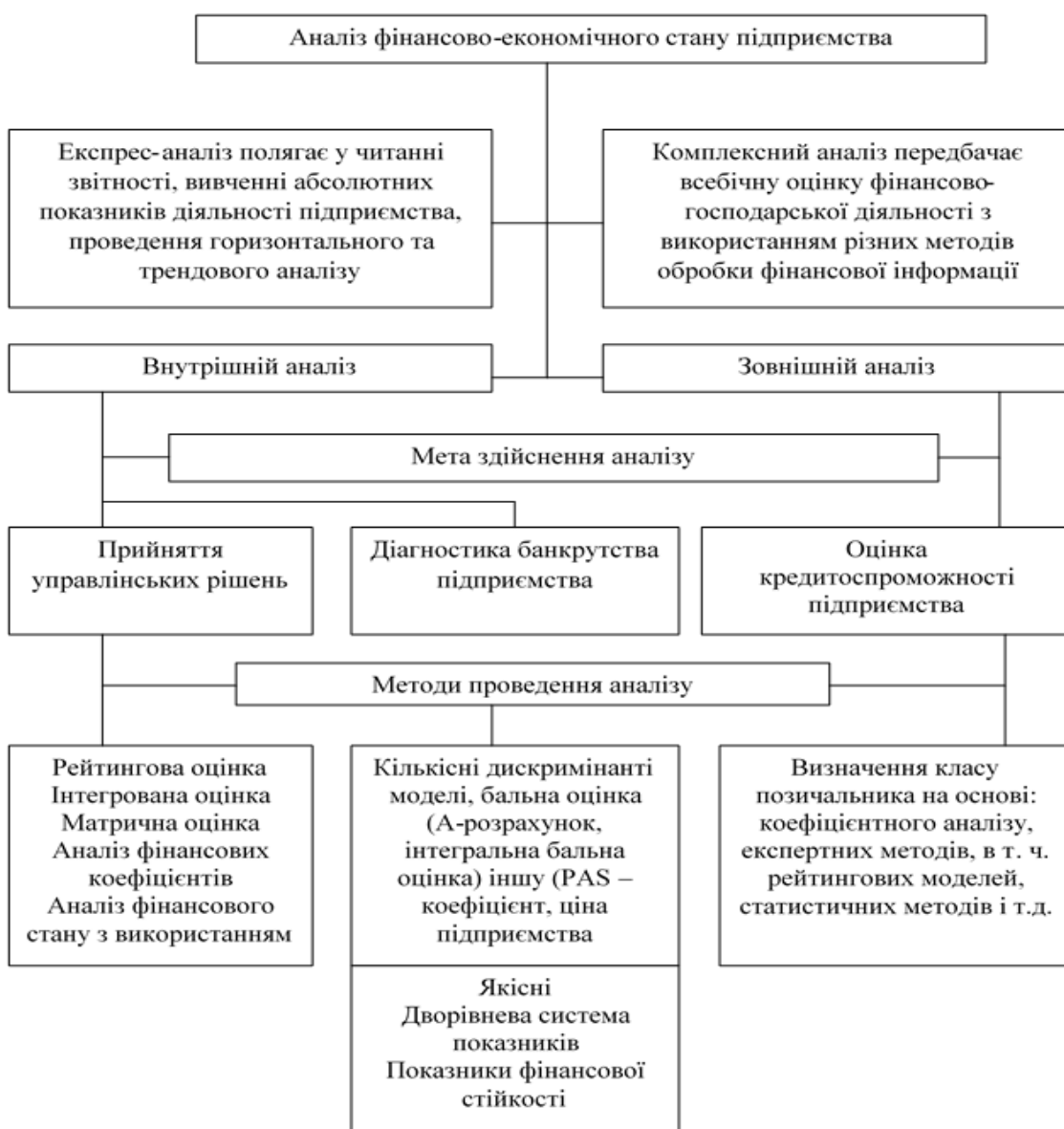

Рис.1.1 Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства

Джерело: [19]

Найбільш вживаним у практиці господарювання вітчизняних підприємств є аналіз фінансових коефіцієнтів. Як правило, оцінка проводиться за групами показників майнового стану, фінансової стійкості, платоспроможності і ліквідності, прибутковості, ділової активності. Класифікація груп, їх склад та методика розрахунку показників, які закріплені у нормативних документах різних міністерств і відомств, а також представлених у різноманітних наукових доробках, істотно різняться, що обумовлює відсутність єдиного підходу до оцінки фінансового стану.

До основних показників, що характеризують фінансовий стан підприємства, належать такі [27]: показники оцінки майнового стану підприємства; показники ліквідності та платоспроможності; показники оцінки фінансової незалежності (показники оцінки структури джерел засобів підприємства); показники ділової активності (обертання дебіторської та кредиторської заборгованостей, обертання оборотних коштів, ресурсовіддача); показники аналізу рентабельності (прибутковості) (загальна рентабельність, аналізу оборотності капіталу та трансформації активів, аналізу рентабельності капіталу); показники позицій підприємства на ринку цінних паперів.

Залежно від мети та завдань аналізу в кожному конкретному випадку вибирають оптимальний саме для цього випадку комплекс показників та напрямків аналізу фінансового стану підприємства.

Слід підкреслити, що всі показники фінансово-економічного стану підприємства перебувають у взаємозв'язку та взаємозумовленості. Тому оцінити реальний фінансовий стан підприємства можна лише на підставі використання певного комплексу показників з урахуванням впливу різних факторів на відповідні показники.

Загальна оцінка фінансового стану розпочинають з аналізу майна підприємства та джерел його придбання.

У складі майна виділяють оборотні (мобільні, поточні) і необоротні (імобілізовані) активи. Майно підприємства може бути використане у

внутрішньому обороті або поза його межами, тобто, іммобілізованим в дебіторську заборгованість, вкладеним в цінні папери або залученим в оборот інших підприємств у вигляді інвестицій.

Основні засоби поділяються на виробничі і невиробничі. Виробничі основні засоби – це матеріальні блага тривалого використання, які беруть участь у виробничому процесі.

Невиробничі основні засоби – це матеріальні блага тривалого використання, які не беруть участі у процесі виробництва, і є об'єктами суспільного і особистого використання (фонди комунального і житлового господарства, установи освіти, медицини, науки, культури, мистецтва) [19].

Коефіцієнт зносу основних засобів показує, яку питому вагу займають основні засоби, що вибули за рік, в їх вартості на початок року і визначається як відношення суми зносу за весь період функціонування основних засобів до їх первісної вартості, тобто [12]:

$$K_{zn} = ZN / OF_{п} \quad (1.1)$$

де K_{zn} – коефіцієнт зносу;

ZN – сума зносу об'єкта основних засобів за весь період функціонування (сума амортизаційних відрахувань від початку експлуатації основних засобів);

$OF_{п}$ – первісна вартість об'єкта основних засобів.

Коефіцієнт придатності основних засобів показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі господарської діяльності і розраховується як відношення залишкової вартості основних засобів до їх первісної вартості.

$$K_{пр} = OF_{з} / OF_{п} = 1 - K_{zn} \quad (1.2)$$

де $K_{пр}$ – коефіцієнт придатності основних засобів;

$OF_{з}$ – залишкова вартість основних засобів (первісна вартість за вирахуванням суми зносу, перенесеної на вартість новоствореного продукту).

Для оцінки ефективності використання основних засобів використовується система показників – загальні і часткові.

Найбільш узагальненим показником використання основних засобів є

фондовіддача, характеризує ефективність використання основних засобів. Відображає суму виробленої продукції на одну гривню основних засобів і визначається за формулою [12]:

$$\Phi_{\text{в}}=Q/OЗ, \quad (1.3)$$

де $\Phi_{\text{в}}$ – фондовіддача, грн./грн.

Q – обсяг продукції, тис. грн.;

$OЗ$ – середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн.

Величина, обернена до фондовіддачі, являє собою фондомісткість продукції і цей показник дає можливість визначити вартість основних засобів на одну гривню виробленої продукції і характеризує забезпеченість підприємства основними засобами

$$\Phi_{\text{м}}=OЗ/Q \quad (1.4)$$

Показник фондомісткість дозволяє оцінити економію або додаткову потребу основних засобів, в тому числі при плануванні обсягу продукції на наступний період.

Важливим показником, який певною мірою характеризує забезпеченість підприємства основними засобами, є фондоозброєність.

Фондоозброєність визначається як відношення вартості основних виробничих засобів до середньооблікової чисельності працівників основної діяльності, і показує яка частина вартості основних виробничих засобів припадає на одного працівника.

$$\Phi_{\text{оз}} = OЗ/N, \quad (1.5)$$

де N – середньооблікова чисельність працівників основної діяльності або робітників, чол. Розраховані значення вищенаведених коефіцієнтів порівнюються з нормативом відповідно до діючого законодавства або з критичними оцінками, прийнятими у світовій практиці. [30]

Фінансова стійкість згідно з цією методикою характеризується: співвідношенням власних і залучених коштів; темпами накопичення власних джерел; співвідношенням довгострокових і короткострокових зобов'язань; забезпеченням матеріальних оборотних коштів власними джерелами

(взаємозв'язок активів і пасивів).

При оцінці фінансової стійкості застосовується аналітичний підхід, тобто, розраховані фактичні показники порівнюють з екстремальними (виходячи з практики закордонних країн та України) [24].

Традиційно для відносної оцінки фінансової стійкості як вітчизняними, так і зарубіжними авторами пропонується використовувати цілий ряд коефіцієнтів, які обчислюються, виходячи із наявної у фінансовій звітності інформації.

Основні коефіцієнти фінансової стійкості, методика їх розрахунку та критичні межі значень наведені у таблиці (Див. табл. 1.2 ДОДАТОК Б)

В системі економічних категорій, що характеризують фінансовий стан підприємства, особливе місце належить платоспроможності підприємства і ліквідності.

Платоспроможність— це наявність у підприємства грошових коштів, достатніх для своєчасного погашення своїх короткострокових боргових зобов'язань. Таким чином, основними ознаками платоспроможності є [9]:

- наявність у достатньому обсязі коштів на розрахунковому рахунку;
- відсутність простроченої кредиторської заборгованості.

Аналіз платоспроможності здійснюється шляхом зіставлення наявності і надходження коштів з платежами першої необхідності(податки, розрахунки з органами соціального страхування, пенсійного фонду та інші нарахування, погашення позик, сплата комунальних послуг і послуг сторонніх організацій, оплата праці).

Ліквідність— це здатність оборотних засобів перетворюватись у грошові кошти, які необхідні для нормального функціонування підприємства, тобто можливість реалізувати наявні засоби (активи) для сплати у відповідні строки своїх першочергових зобов'язань (пасивів), а також непередбачуваних боргів [9].

Ознакою ліквідності є перевищення оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями, тобто наявність чистого робочого

капіталу (власного оборотного капіталу).

Ліквідність балансу – це здатність підприємства погасити свої зобов'язання за рахунок перетворення частини активів у грошові кошти.

Ліквідність підприємства – більш широке поняття у порівнянні з ліквідністю балансу. Якщо ліквідність балансу базується на використанні лише внутрішніх резервів (ліквідних активів) для погашення боргових зобов'язань, то ліквідність підприємства передбачає додаткове залучення коштів (кредити, інвестиції), використовуючи імідж підприємства, його інвестиційну привабливість.

Ліквідність активів – характеризує швидкість перетворення активів у грошові кошти, тривалість часу для такої трансформації [17].

Через неможливість отримання необхідної інформації зовнішні користувачі не в змозі оцінити стан платоспроможності підприємства і тому використовують для цієї мети оцінку ліквідності. Для підтримання ліквідності на належному рівні слід, окрім іншого, утримуватися від «замороження» на тривалий період високоліквідних активів у виробничому процесі, і насамперед, у запасах, тому що це врешті-решт призведе до зниження показників, що характеризують фінансові результати діяльності підприємства, зокрема, рентабельності виробництва.

Отже, від ступеня ліквідності залежить платоспроможність підприємства. В той же час ліквідність характеризує не тільки поточний стан розрахунків, але і перспективу.

Наведемо методику оцінки відносних показників ліквідності балансу. Розрізняють такі відносні показники (коефіцієнти) ліквідності: коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття); коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт ліквідності); коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Алгоритм розрахунку показників ліквідності за балансом підприємства наведено в таблиці (Див. табл. 1.3 Додаток Б)

Ділова активність проявляється в динамічності розвитку підприємства, швидкості обороту засобів підприємства.

Аналіз ділової активності полягає у дослідженні рівнів і динаміки різноманітних фінансових коефіцієнтів – показників оборотності. Так як розмір річного обороту залежить від швидкості оборотності засобів, тому з розмірами обороту та, відповідно, із оборотністю пов'язана величина умовно-постійних витрат: чим швидший оборот, тим менше на кожен оборот припадає сума цих витрат [13].

Аналіз ділової активності проводиться у кілька етапів, що здійснюються у певній послідовності [11]: загальна оцінка ділової активності як за якісними критеріями, так і за допомогою кількісних показників; розрахунок та оцінка показників ефективності господарської діяльності; комплексна оцінка ділової активності.

Методика аналізу ділової активності наведена в таблиці (Див табл. 1.4 ДОДАТОК Б)

Рентабельність – це відносний показник, що характеризує ефективність роботи підприємства; характеризує рівень прибутковості діяльності підприємства і розраховується у відсотках [14].

Рентабельність господарювання характеризується системою показників, які доцільно об'єднати у наступні групи:

Показники, що характеризують окупність витрат, інвестиційних проектів: показники, що характеризують рентабельність реалізації; показники, що характеризують доходність капіталу та його частин. (Див.табл.1.5 ДОДАТОК Б)

Таким чином, здійснивши вищезазначені дослідження, нами було з'ясовано, що фінансово-економічна діагностика діяльності підприємства, будь-якої форми господарювання, проводиться за всіма аспектами виробничої діяльності з урахуванням різного роду чинників впливу. Налагоджена система фінансової та економічної діагностики дає змогу вчасно відреагувати на зміни фінансового стану досліджуваного підприємства, виявлення необхідних резервів, а також знаходження резервів для поліпшення фінансового стану. З огляду на це, фінансово-економічна діагностика буде сприяти поліпшенню як

фінансового так і економічного стану підприємства, зможе забезпечити його стійкість відносно динамічних впливів чинників зовнішнього середовища, а також дасть змогу виявити, а за необхідності мінімізувати внутрішні фактори впливу на фінансово-економічну, а також господарську діяльність підприємства.

Отже, фінансовий стан - це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватись за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування виробничої діяльності на певний момент часу.[17]

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «КРИВОРІЗЬКИЙ МІСЬКМОЛОКОЗАВОД №1»

2.1 Загальна характеристика та структура ПРАТ «Криворізький міськмолочозавод №1»

Приватне акціонерне товариство «Криворізький міськмолочозавод №1» було засновано у 1961 році, та на даний час є одним із провідних підприємств переробної промисловості як місті Кривому розі так і в Дніпропетровській області.

Завдяки високій якості та широкому асортименту продукції, користується широкою повагою у споживачів.

Основним видом діяльності підприємства є виробництво молочної продукції, такої як молоко незбиране, кисломолочна продукція, йогурти, сметана, сирки солодкі та сиркові вироби, сир, сири м'які, масло тваринне. Постійно освоюється виробництво нових видів молочних продуктів. Виробництво здійснюється за традиційними технологіями, уникаючи консервантів та стабілізаторів.

Виробнича база підприємства укомплектована сучасним обладнанням, так як підприємство дбає як про якість, так і про привабливий зовнішній вигляд продукції, постійно вдосконалюється асортиментна лінія та розроблюються нові пропозиції.

В період сьогодення продукція підприємства представлена такими торговими марками, як: «Ясне сонечко», «Смаковеньки», «Фруате», «Мілкін». Свою продукцію ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод № 1» постачає підприємствам металургійного комплексу, бюджетним установам та підприємствам роздрібною торгівлі м. Кривого Рогу та Дніпропетровської області.

Продаж своїх товарів підприємство здійснює тільки на внутрішніх регіональних ринках. Виробнича база підприємства укомплектована ультрасучасним обладнанням, що дозволяє витримувати високі вимоги і стандарти, що пред'являються до виробництв харчової промисловості. Основними постачальниками сировини до лютого 2023 року були населення Миколаївської, Херсонської, Кіровоградської та Дніпропетровської областей, проте після повномасштабного вторгнення значна кількість постачальників опинилися на тимчасово окупованих територіях, тому перед підприємством постала проблема в сировинній базі. Конкуренція на ринку виробництва молокопродукції в місті Кривий Ріг досить висока, але продукція даного підприємства виграє за рахунок високої якості.

Дочірніх підприємств, філій та представництв або інших відокремлених структурних підрозділів дане підприємство не має, а тому працює єдиним господарським комплексом.

Серія і номер свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи: АІ №563364, від 08.08.1995року.

Юридична адреса: Україна, 50025, м. Кривий Ріг, вул. Окружна, буд. 9

Види діяльності за КВЕД: 15.51.0 – Перероблення молока та вироблення сиру; 51.11.0 – Посередництво в торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною; 52.27.1 – Роздрібна торгівля молоком, молочними продуктами та яйцями.

Поточний рахунок підприємства – 2600661993941

В умовах воєнного стану ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод № 1» який є основним виробником молочної продукції міста працює у посиленому режимі. Сировиною підприємство забезпечене, асортимент продукції залишається на тому ж рівні. У перші дні війни 2022 року був спад виробництва на 30%, але на сьогодні виробництво стабілізувалось, налаштували роботу в умовах воєнного стану. Людям вчасно та у повному обсязі виплачується заробітна плата.

На сьогодні Криворізький молокозавод переробляє майже 40 тон молочної та кисломолочної продукції. В асортименті підприємства збережені всі основні види продукції. Підприємство забезпечує продукцією промислові підприємства Кривого Рогу, частково — бюджетну сферу та об'єкти бізнесу міста. Під час війни продукція постачається по всій Дніпропетровській області. Зараз, коли вкрай необхідною є допомога кожного, працівники молокозаводу беруть активну участь у волонтерському русі: надають машини для підвозу вантажу та продуктів харчування, дають продукти для військових і тероборони, а також біженцям [9].

Досить висока конкуренція в галузі, стрімкий розвиток маркетингових технологій, мінливість політичної ситуації, та зміна запитів населення змушують керівників підприємств перебудовувати організаційний механізм управління таким чином, щоб мати змогу забезпечувати збалансовану фінансово-економічну діяльність, а саме тому все більше виникає необхідність у переоцінці структури, а також змісту як організаційного механізму так і виробничого процесу задля пристосування його елементів до умов сучасного господарювання.

Організаційний механізм – це сукупність усіх правил і норм, які циркулюють всередині організації, а також усі господарські процеси, які здійснює організація для досягнення основної мети діяльності. Найбільш чітко, узагальнено та послідовно організаційний механізм відображено в структурі управління, тому що в структурі управління поєднуються всі сторони діяльності підприємства, встановлюються взаємовідносини між структурними підрозділами та працівниками апарату управління [13].

За допомогою організаційної структури можна вивчити та оцінити розподіл функцій та повноважень, фінансову звітність, кадрову політику, а також особливості фінансово-економічної діяльності, яку здійснює будь-яке підприємство.

Розглянемо з яких основних елементів складається організаційна структура на аналізованому підприємстві (Див. табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Основні елементи організаційної структури управління підприємством

Елементи організаційної структури			
Структурні підрозділи управління на кожному його рівні	Склад та структура функцій управління	Чисельність працівників для виконання кожної управлінської функції	Професійно-кваліфікаційний склад працівників апарату управління

Джерело: складено автором за [34]

Організаційний механізм управління діяльністю підприємства є ефективним тільки за рахунок дотримання наступних принципів [7] :

1. Організаційна структура відповідає обраній стратегії.
2. Організаційна структура відповідає тому середовищу, в якому вона функціонує.
3. Відсутні протиріччя між елементами організаційної структури.

Узагальнивши все вище сказане можна виділити основні елементи організаційного механізму управління підприємством (рис. 1.1)

Рис.2.1 Організаційний механізм управління підприємством

Джерело: [7]

Мета управління є рушійним елементом структури управління; це те, заради чого функціонує підприємство.

Організаційна структура ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», є відображенням мети та цілей поставлених перед підприємством в цілому, відповідно до зміни кон'юнктури ринку вона може змінюватись (Див. рис. 2.2)

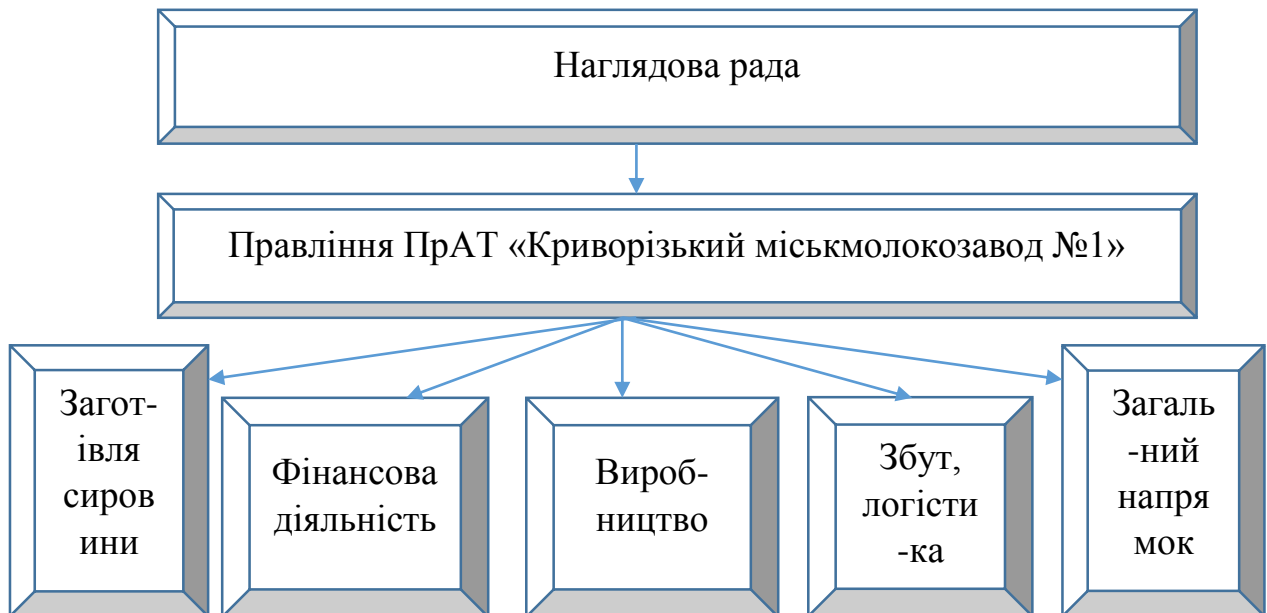

Рис. 2.2 Організаційна структура ПрАТ

Джерело: Побудовано автором

Розглянувши організаційну структуру підприємства ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», ми прийшли висновку, що вона є функційною, а саме побудованою по принципу залучення до процесу виробництва висококваліфікованих, вузькопрофільних спеціалістів, а також переважає централізація влади, хоча у відділах збуту, а також маркетингу впроваджена командна робота з делегуванням повноважень, хоча і частковим.

Організаційна структура аналізованого підприємства являє собою ієрархію, яка складається з трьох рівнів: Перший (вищий) рівень- наглядова рада; члени правління; Другий (первинний) рівень- керівники дільниць та відділів; Третій рівень- виконавці та працівники.

Перевагами саме такої системи управління є: чітке виконання поставлених перед колективом завдань; ефективна діяльність під час та в період змін; підвищення якості управлінських рішень.

Очолює ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» голова правління у якого у підпорядкуванні перебувають всі структурні підрозділи, зокрема топ-менеджмент, який включає в себе: головного бухгалтера; менеджерів з маркетингу; інформаційного забезпечення; а також збуту.

Головою правління ПрАТ на сьогоднішній день є Бодня Олександр Сергійович.

Пропонуємо проаналізувати як змінювалась чисельності працівників підприємства протягом 2018-2021рр. (Див. рис. 2.3)

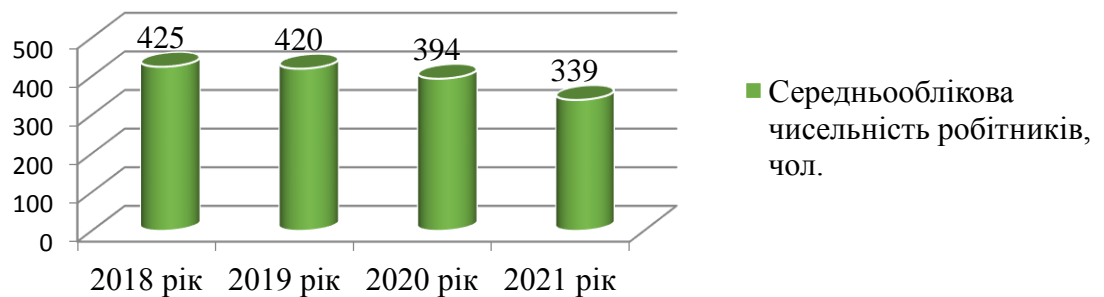

Рис. 2.3 Динаміка змін показників чисельності працівників

Джерело: Побудовано автором

Аналізуючи дані наведені на рисунку ми бачимо, що середньооблікова чисельність працівників майже незмінна протягом 2018-2019 рр., в 2020 відбулося зменшення на 26 чол., відносно попереднього періоду, а от в 2021 році відбулося скорочення штату ще на 55 чол., відносно 2020 року. Зменшення кількості працівників пов'язано з модернізацією виробничих процесів.

Проаналізуємо основну складову в діяльності підприємства від якої залежить кінцевий результат всієї виробничої діяльності.

Майновий стан – одна з найбільш важливих характеристик основної діяльності підприємства. Дана сторона економічної діяльності підприємства зазнає впливу з боку багатьох факторів, у числі яких знаходиться і такий, що

визначається співвідношенням між необоротними і оборотними активами підприємства [16].

Майновий стан підприємства доцільно розпочати з аналізу складу та структури активів і джерел їх формування, що наведено в таблиці (Див. табл. 2.2)

Таблиця 2.2

Майновий стан ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1»

Індикатори	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Нематеріальні активи	58	7	0	0
Незавершені кап. інвест	455	127	121	107
Основні засоби	13358	12611	10767	8977
Які обліковуються за методом участі в капіталі підприємства	46	46	46	46
Усього за розділом:	13917	12791	10934	9130

Джерело: Розраховано автором

Здійснивши аналіз основних засобів протягом аналізованого періоду ми спостерігаємо тенденцію до зменшення, так, у 2018 році значення показника становило 13358 тис. грн., у 2019 році зменшення відбулося на 747 тис. грн., 2020 році знизилися ще на 1844 тис. грн., у 2021 відносно 2018 року зменшення склало 4381 тис. грн. Для детальнішого сприйняття пропонуємо розглянути графічне зображення (Див. рис. 2.4)

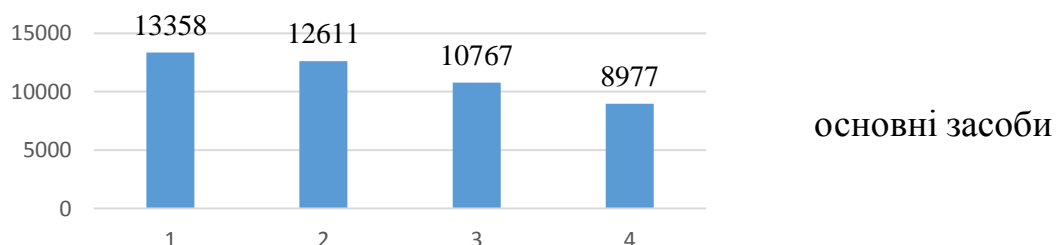

Рис. 2.4 Динаміка змін в основних засобах підприємства

Джерело: Побудовано автором

Здійснюючи аналіз основних засобів, вважаємо за доцільне з'ясувати

якою була їх первісна вартість, отже первісна вартість у 2018 році становила 26110 тис. грн., у 2019 році збільшилась на 1231 тис. грн.. і склала 27341 тис. грн. У 2020 та 2021 рр. відбулося зниження на 878 тис. грн. та 742 тис. грн., а от знос основних засобів зростає з кожним роком, а саме, у 2018 році даний показник становив 12752 тис. грн., у 2019 році збільшення відбулося на 1978 тис. грн. і показник становив 14730 тис. грн.

Пропонуємо проаналізувати як змінювалися індикатори що характеризують майновий стан підприємства в розрізі таких статей (Див. табл. 2.3)

Таблиця 2.3

Вертикальний аналіз ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1»
за 2018 – 2021 рр., тис. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Оборотні активи				
Запаси	9913	12419	13020	10494
Виробничі запаси	7329	9634	8674	8544
Готова продукція	1849	2254	3481	918
Товари	735	531	865	1032

Джерело: розраховано автором

Значну роль у всьому виробничому процесі відіграють запаси, та безпосередньо їхня кількість.

Запаси — це продукція виробничо-технічного призначення, споживчі й інші товари, що перебувають на різних стадіях виробництва й обігу, та очікують вступу в процес виробничого або особистого споживання. Запаси складають значну частку оборотних активів на підприємствах [11].

Розглянемо яким чином склалися обставини на аналізованому підприємстві відносно запасів (Див. рис. 2.5).

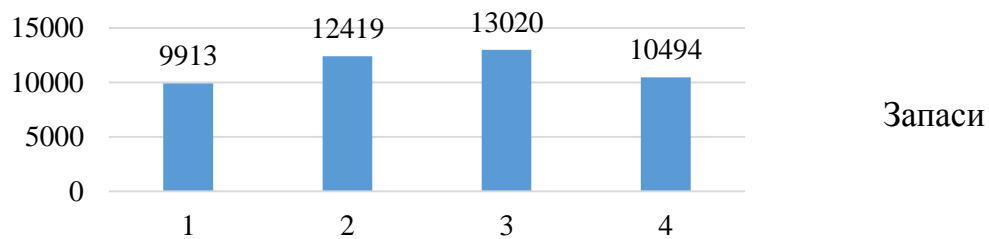

Рис.2.5 Індикатори рівня запасів на ПрАТ

Джерело: Побудовано автором

В 2018 році даний показник становив 9913, а наступного року відбулося збільшення на 2506, в 2020 році даний показник зріс ще на 601, проте 2021 року зменшився на 2526. Зменшення запасів несе негативну тенденцію в роботі підприємства. Здійснивши діагностику майнового стану підприємства, вважаємо за доцільне проаналізувати джерела їх формування за допомогою вертикального аналізу. При горизонтальному аналізі майнового стану підприємства здійснимо діагностику грошових активів ПрАТ (Див табл. 2.3)

Таблиця 2.3

Вертикальний аналіз ПрАТ за 2018 – 2021 рр., тис. грн.

показник	2018 рік		2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	сума	пв	сума	пв	сума	пв	сума	пв
запаси	9913,00	22,48	12419,00	28,78	13020,00	31,55	10494,00	31,00
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи,	7159,00	16,23	9456,00	21,91	10277,00	24,91	8452,00	24,97
за виданими авансами	869,00	1,97	1012,00	2,35	1918,00	4,65	1289,00	3,81
з бюджетом	45,00	0,10	1130,00	2,62	1779,00	4,31	118,00	0,35
інша поточна дебіторська заборгованість	3302,00	7,49	2295,00	5,32	1607,00	3,89	1674,00	4,95
гроші та їх еквіваленти	8391,00	19,03	3539,00	8,20	540,00	1,31	2361,00	6,98
витрати майбутніх періодів	36,00	0,08	0,00	0,00	3,00	0,01	6,00	0,02
інші оборотні активи	466,00	1,06	511,00	1,18	1184,00	2,87	323,00	0,95
усього за розділом	30181,00	68,44	30362,00	70,36	30328,00	73,50	24717,00	73,03
баланс	44098	100,00	43153	100,00	41262	100,00	33847	100,00

Джерело: Розраховано автором

Здійснивши дані розрахунки, ми першочергово проаналізували стан дебіторської заборгованості ПрАТ та з'ясували що під дебіторською заборгованістю перш за все мають на увазі суми оплати від клієнтів, покупців, замовників підприємства, які на дату формування балансу чи надання робіт, поставки товарів, ще від них не отримані, а отже зростання даного індикатора несе негативну тенденцію (Див. рис. 2.6)

Рис.2.6 Стан Дт. заборгованості ПрАТ

Джерело: Побудовано автором

Дану заборгованість ще називають договірною – за підставою виникнення. Вона може виникати також у випадках наявності переплат із сплати податків та зборів до державного бюджету чи надання авансових коштів співробітникам [16].

Найбільшим значення даного індикатора було в 2020 році та становило 10277 тис. грн., а в 2021 році відбулося зменшення на 1825 тис.грн.

Скорочення дебіторської заборгованості оцінюється позитивно, якщо це відбувається за рахунок скорочення періоду її погашення. Якщо ж дебіторська заборгованість зменшується у зв'язку зі зменшенням відвантаження продукції, то це свідчить про зниження ділової активності підприємства [13].

Отже, зниження дебіторської заборгованості буде мати позитивний результат для кінцевого результату діяльності підприємства, і говорить про повернення коштів які можуть бути вкладені в подальшому у виробництво.

Вертикальний аналіз активу підприємства показав, що основні засоби найбільше значення мали в 2018 році, первісна вартість та знос мали

найбільше значення у 2021 році і складали 76% і 49,5% відповідно.

У процесі аналізу майна підприємства було використано прийоми горизонтального та вертикального аналізу. Дослідження змін структури активів підприємства дозволило отримати важливу інформацію щодо поточного стану господарської діяльності ПрАТ, та мати можливість виважено та фінансово обґрунтовано спрогнозувати подальшу діяльність.

Здійснимо більш детальне дослідження майнового стану ПрАТ за коефіцієнтами, такими як, коефіцієнт зносу основних засобів, придатності і фондоозброєності.

Структуру майна ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод №1» за коефіцієнтами можна розглянути в таблиці (Див. табл. 2.4)

Таблиця 2.4

Аналіз майнового стану
ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод №1»
за 2018-2021рр.

Показники діяльності	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення (+/-)		
					2019-2018	2020-2019	2021-2020
Сума господарських коштів, тис. грн.	44098	43153	41262	33847	-945	-1891	-7415
Коефіцієнт зносу основних засобів	48,8	53,9	59,3	65,1	5,0	5,4	5,8
Коефіцієнт придатності	51,2	46,1	40,7	34,9	-5,0	-5,4	-5,8
Фондоозброєність, грн./чол.	31,4	30,0	27,3	26,5	-1,4	-2,7	-0,8

Джерело: Розраховано автором

Здійснивши ряд розрахунків ми спостерігаємо, що підприємство станом на кінець 2021 року має загальну вартість майна у розмірі 33847 тис. грн., що є найменшим значенням за аналізовані роки. Так, як у 2018 році показник становив 44098 тис. грн., що на 10251 тис. грн., більше ніж в аналізованому 2021 році.

Пропонуємо здійснити діагностику коефіцієнту зносу основних засобів,

а виходячи з розрахунків ми бачимо, що в аналізований період він має тенденцію до збільшення. Так, у 2018 році індикатор склав 48,8%, у 2019 році – 53,9%, що на 5,1% більше попереднього, у 2020 році збільшення відбулося у розмірі 5,4% в порівнянні з 2021 роком і на 5,8% у 2020 році, тому можна зробити висновок щодо значної зношеності основних засобів (Див. рис. 2.7)

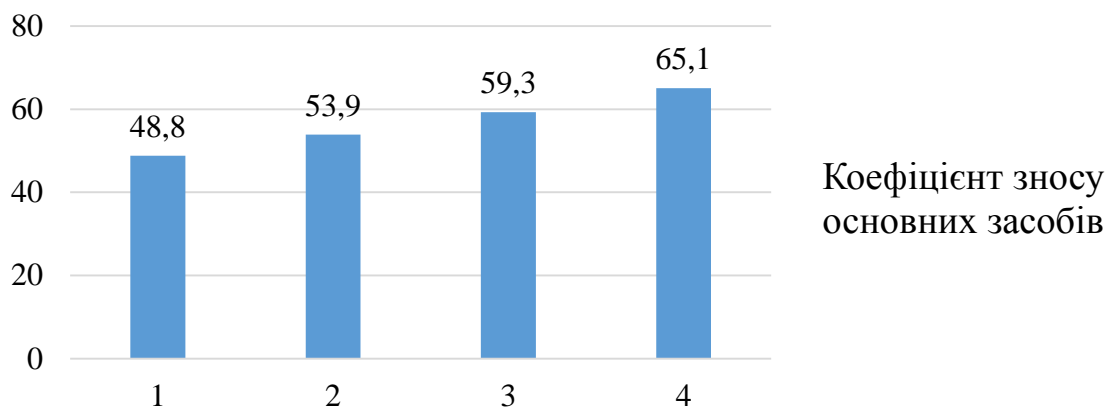

Рис. 2.7 Знос основних засобів ПрАТ

Джерело: Побудовано автором

Здійснюючи подальшу діагностику проаналізуємо коефіцієнт придатності основних засобів, який показує частину основних засобів придатних до експлуатації, а отже за даними розрахунків у 2018 році коефіцієнт становив 51,16%, що відповідав нормі, але з 2019 по 2016 роки показник мав тенденцію до зниження і становив 46,12 %, 40,7 % і 34,9 %, що є меншим нормативному значенню і означає, що з кожним роком основні засоби підприємства стають менш придатними для використання. (Див. рис. 2.8)

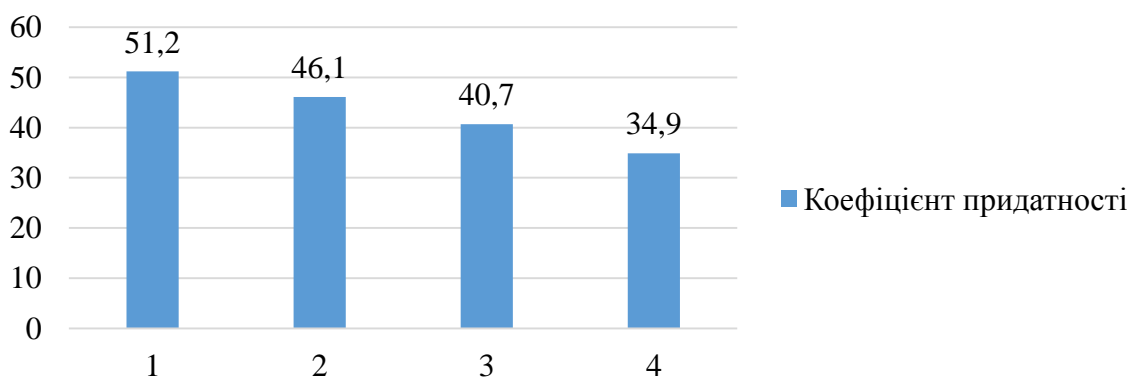

Рис. 2.8 Діагностика коефіцієнту придатності підприємства

Джерело: Побудовано автором

Проаналізуємо яким чином склалися обставини з індикатором який характеризує фондоозброєність, адже саме він показує величину основних засобів на одного працівника, а судячи зі здійснених розрахунків показник зменшується, у 2018 році даний індикатор склав 31,4грн/чол., 2019 року 30,0 грн/чол., у 2020 році 27,3 грн/чол., а у 2021 році – 26,5 грн/чол. (Див. рис.2.9)

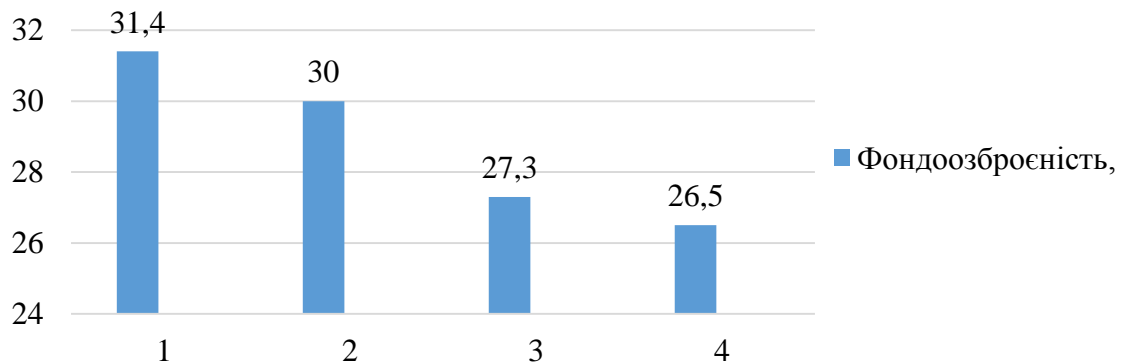

Рис. 2.9 Індикатор фондоозброєності ПрАТ

Джерело: Побудовано автором

Здійснивши аналіз організаційної структури та техніко-економічних індикаторів діяльності підприємства ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», нами з'ясовано, що на підприємстві переважає функціональна система управління з залученням провідних фахівців на всіх етапах виробництва. Аналіз індикаторів економічно-господарської діяльності показав що підприємство працює стабільно, проте основні засоби застарілі, та стають менш придатними до використання, кількість працівників в 2020-2021 рр. значно скоротилася, на 86 чоловік в 2021 році відносно 2018 року. Менеджерам підприємства необхідно в як найкоротші терміни переглянути модель управління, та сприяти модернізації виробничих площ.

2.2 Аналіз показників фінансово-економічної діяльності підприємства ПРАТ «Криворізький міськмолкозавод №1»

Для більш детального розгляду результатів роботи даного підприємства та з'ясування найбільш проблемних моментів які потребують першочергового

вирішення, проведемо аналіз техніко-економічних індикаторів фінансово-економічної діяльності аналізованого підприємства.

Техніко-економічний аналіз – це, в основному, внутрішньогосподарський аналіз. У процесі такого аналізу досліджується діяльність усіх структурних підрозділів підприємства, служб, цехів, дільниць, бригад і окремих робочих місць. Джерелом інформації для такого аналізу є планово-нормативні дані, матеріали оперативного, бухгалтерського обліку, поза облікові дані. Техніко-економічний аналіз проводиться щоденно, за декаду, місяць, квартал, рік до складання підсумкової звітності. На основі результатів аналізу приймаються важливі управлінські рішення [19].

Для детальної характеристики діяльності підприємства проаналізуємо техніко-економічні індикатори діяльності за 2018-2021 рр. (Див. табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Техніко-економічні показники діяльності підприємства

ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1»

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
	1	2	3	4
Обсяг виготовленої продукції, т.	11268	14078	17980	10232
- молоко	7451	10504	13493	7228,0
- кисломолочна продукція	2908	2447	3486	2299
- сметана	909	1128	1001	705
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	120326	126589	144079	129514
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	83618	93310	111979	106865
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн.	0,64	0,73	0,78	0,83
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	36708	33279	32100	22649
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	3955	1203	-6380	-11509
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	13358	12611	10767	8977
Знос основних засобів, тис. грн.	12752	14730	15696	16744
Оборотні активи, тис. грн.	30181	30362	30328	24717

Продовження таблиці 2.5

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	3631	5413	5622	5795
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	7159	9456	10277	8452
Фондовіддача, грн./грн.	9,01	10,04	13,38	14,43
Фондоємність, грн./грн.	0,11	0,10	0,07	0,07
Середньооблікова чисельність робітників, чол.	425	420	394	339
Продуктивність праці, грн./чол.	283,12	301,40	365,68	382,05

Джерело: Розраховано автором

Вважаємо за доцільне першочергово проаналізувати показник який має найбезпосередній вплив на результат фінансово-економічної діяльності, а саме обсяг виготовленої продукції. За даними таблиці 1.2 спостерігаємо зростання обсягу виготовленої продукції протягом аналізованого періоду з 11268,1 т. у 2018 до 17980,0 т. в 2020 році і зменшення в 2021 році до 10232,0 т., дану тенденцію в 2021 році менеджери підприємства пояснюють зменшенням виробництва у зв'язку зі спалахом пандемії спричиненою вірусом COVID-19.

Динаміка складу обсягу виготовленої продукції ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» наведено на рисунках (Див. рис. 2.10 та 2.11)

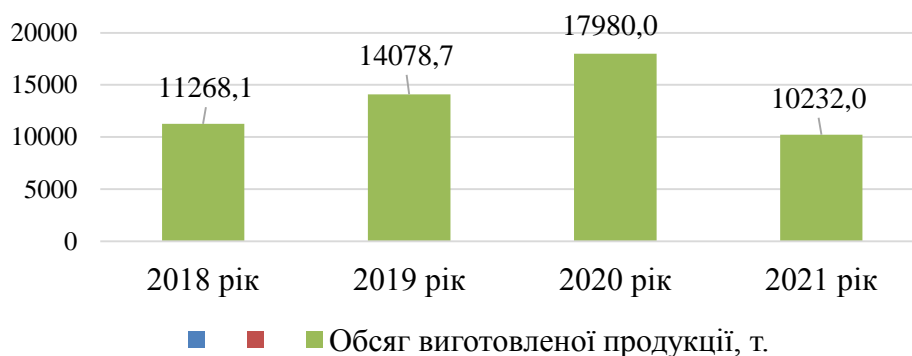

Рис. 2.10; 2.11 Динаміка змін обсягу виготовленої продукції ПрАТ

Джерело: Побудовано автором

Проаналізуємо обсяг виготовленої продукції в розрізі основних видів.

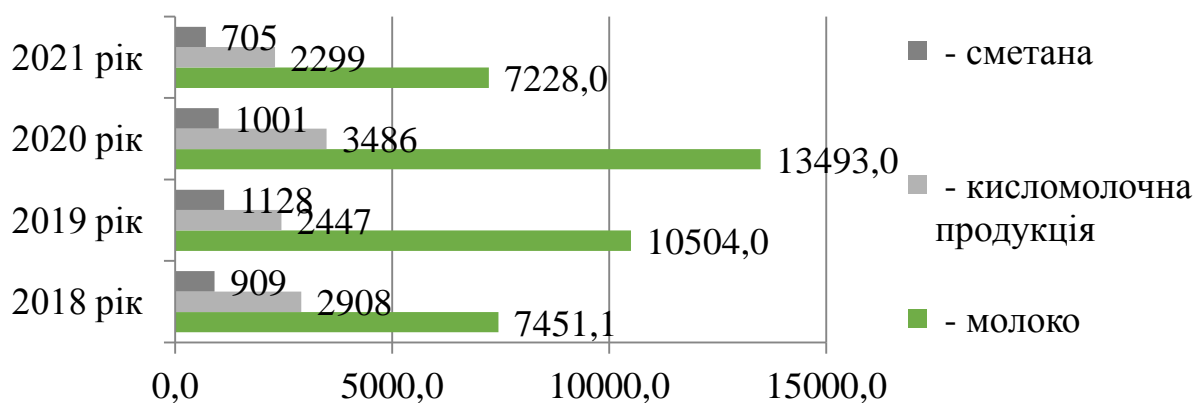

Рис. 2.11 Динаміка змін обсягу виготовленої продукції ПрАТ за основними видами продукції.

Джерело: Побудовано автором

Так, у 2021 році відбулося значне зниження обсягу виготовленої продукції на 7748,0 порівняно з попереднім періодом. Це зменшення відбулося за рахунок зменшення обсягу всіх основних номенклатурних позицій.

Проаналізуємо динаміку змін індикаторів що характеризують чистий дохід від реалізації продукції у співвідношенні до витрат на виробництво (Див. рис. 2.12)

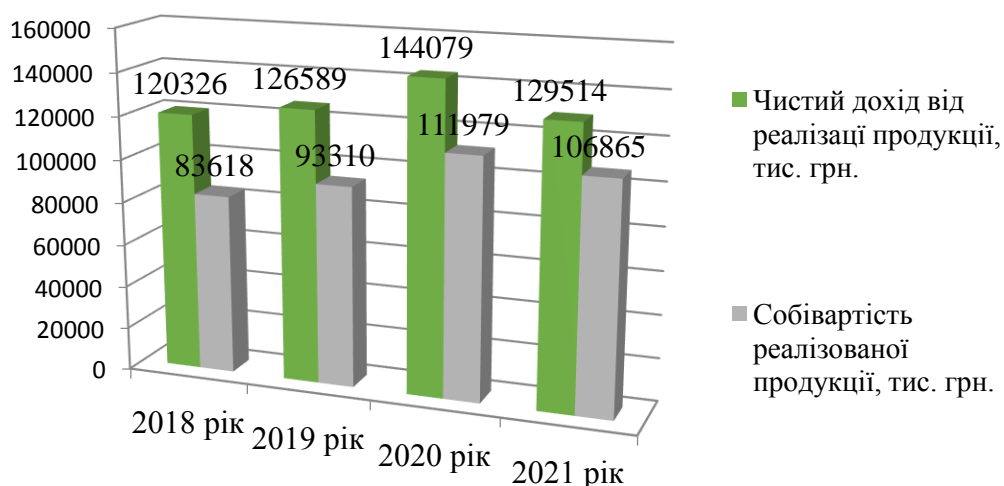

Рис. 2.12 Динаміка показників чистого доходу та собівартості реалізованої продукції за 2018-2021 рр.

Джерело: Побудовано автором

Аналізуючи дані наведені на рисунку бачимо, що чистий дохід від реалізації продукції збільшувався в період 2018-2020 рр. але в аналізованому 2021 році даний показник зменшився на 10,11% відносно попереднього періоду і становить 129514 тис. грн.. Собівартість реалізованої продукції, а отже всі витрати пов'язані з виготовленням та реалізацією продукції також мала тенденцію до збільшення протягом 2018-2021 рр. зростання відбувалося на 11,6 у 2019, 20,01% - 2020р., проте у 2021 році відбулося зниження собівартості на 5114 тис. грн.. Таким чином можна стверджувати, що у 2021 році затрати на виготовлення продукції скоротилися, що несе в собі позитивні тенденції.

Пропонуємо розглянути як змінювалися витрати на 1 грн. реалізованої продукції, так як даний індикатор безпосереднім чином впливає на собівартість виготовленої/реалізованої продукції (Див. рис. 2.13)

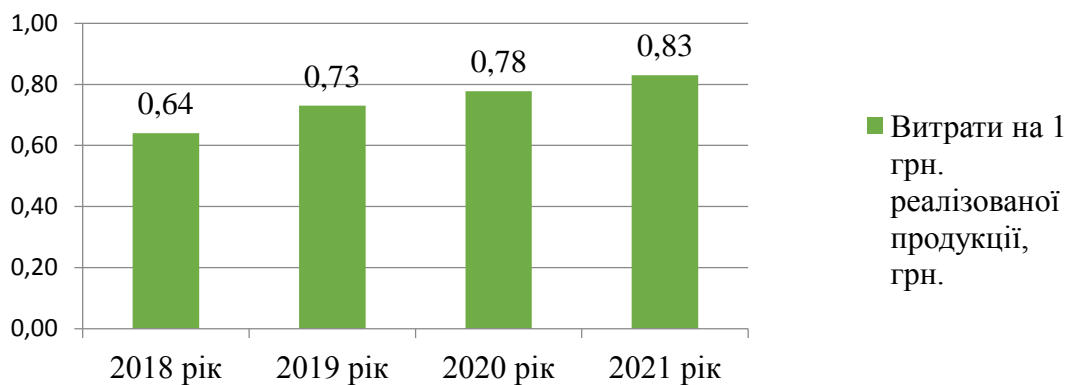

Рис. 2.13 Динаміка змін витрат на 1 грн. реалізованої продукції

Джерело: Побудовано автором

Дивлячись на те, як змінювались показники зростання витрат на 1 грн. реалізованої продукції на підприємстві, можна стверджувати, що витрати з кожним роком зростають. Так, у 2019 році відбулося збільшення на 14,1 %, у 2020 році - 6,5 %, у 2021 році – 6,8 % відносно попереднього періоду, даний показник на пряму залежить від вартості енергоносіїв, палива та інших витратних матеріалів.

Розрахуємо показники ділової активності ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» за 2018-2021 рр. (див. табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Показники ділової активності ПрАТ
«Криворізький міськмолкозавод №1» за 2018-2021 рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Оборотність капіталу (в днях)	132	123	103	94
Коефіцієнт оборотності капіталу (в обертах)	2,7	2,9	3,5	3,8
Оборотність дебіторської заборгованості (в днях)	34	40	39	32
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (в обертах)	11,45	9,83	10,55	12,64
Оборотність кредиторської заборгованості (в днях)	15	20	19	20
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (в обертах)	24,1	18,4	18,8	18,1
Оборотність запасів (в днях)	86	2	3	3
Коефіцієнт оборотності запасів (в обертах)	2,28	9,32	10,38	12,01
Тривалість операційного циклу	120	42	42	36
Оборотність власного капіталу (в днях)	29	31	11	-20
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (в обертах)	12,39	11,69	32,59	-17,95
Коефіцієнт оборотності активів (в обертах)	2,73	2,93	3,49	3,83
Оборотність активів (в днях)	132	123	103	94
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (в обертах)	3,99	4,17	4,75	5,24
Оборотність оборотних активів (в днях)	90	86	76	69

Джерело: Розраховано автором

Аналіз ділової активності полягає у дослідженні рівнів і динаміки різноманітних фінансових коефіцієнтів – показників оборотності. Так як розмір річного обороту залежить від швидкості оборотності засобів, тому з розмірами обороту та, відповідно, із оборотністю пов'язана величина умовно-постійних витрат: чим швидший оборот, тим менше на кожен оборот припадає сума цих витрат.

Індикатор який характеризує коефіцієнт оборотності відображає швидкість обороту капіталу підприємства в цілому, а збільшення значення засвідчує прискорення оборотності засобів аналізованого підприємства чи інфляційне зростання цін. На ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» протягом аналізованих років даний показник зростає.

Оборотність дебіторської заборгованості визначає швидкість обороту дебіторської заборгованості, так, у 2018 році показник становив 34дні, у 2019 році показник збільшився і склав 40днів, у 2020 році – 39днів, у 2021 році 32дні. (Див. рис. 2.14)

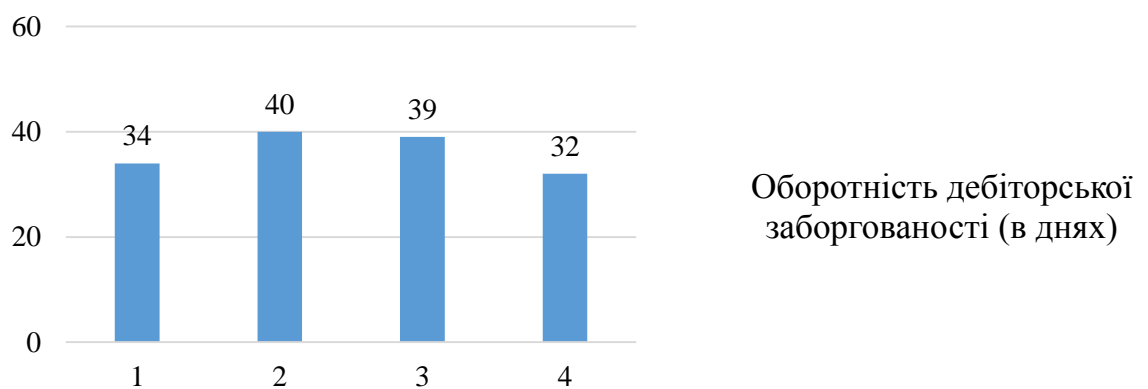

Рис. 2.14 Оборотність Дт заборгованості

Джерело: Побудовано автором

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості– відображає чисту виручку від реалізації на одну гривню дебіторської заборгованості. Так, у 2021 році показник становив 11,2 оберти, у 2020 році на 2 оберти менше ніж у попередньому. У 2018 році показник становив 10,58 обертів, що на 1,5 оберти більше ніж в 2019 році. Збільшення даного індикатора протягом 2019-2021 рр. свідчить про скорочення обсягів продажу в кредит, отже виходячи з розрахунків ділова активність має перемінне значення.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості відображає розширення або, зниження обсягів комерційного кредиту, що надається підприємству [11].

Так, у 2018 році показник становив 15днів, у 2019 році – 20 днів, у 2020 році – 19 днів, у 2021 році – 20 днів, збільшення індикатора свідчить про

прискорення сплати підприємством власної поточної заборгованості, в 2021 році оборотність кредиторської заборгованості становила 18,1 оборот, та мала найнижче значення в зазначений період. Співвідношення оборотностей дебіторської та кредиторської заборгованостей (в днях) можемо спостерігати на графічному зображенні (Див. рис. 2.15)

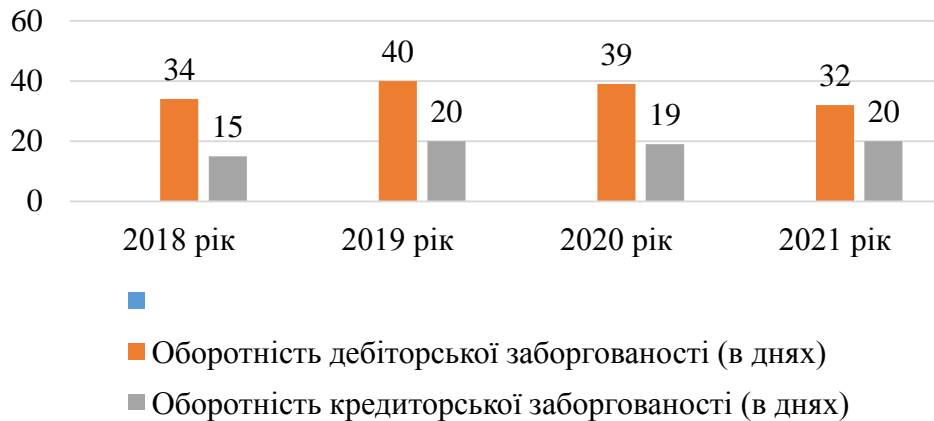

Рис. 2.15 Динаміка коефіцієнтів оборотності Дб. та Кт. заборгованостей ПрАТ за аналізований період.

Джерело: Побудовано автором

Задля забезпечення безперебійного виробництва, важливе значення має моніторинг та чіткий облік запасів. Коефіцієнт оборотності запасів відображає число оборотів запасів і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції, так в 2018 році показник даний індикатор складав – 0,3 оберти, а от в 2021 році – 12,01 оберти. Оборотність запасів у аналізованих роках складала у 2018 році – 86 днів, у 2019 році – 2дні, у 2020 році – 3дні, у 2021 році – 3 дні, саме тривалість операційного циклу дозволяє визначити кількість днів необхідних підприємству для забезпечення матеріальними ресурсами та виготовленням продукції. У 2018 році даний індикатор становив 120 днів, у 2019 році – 42 дні, у 2020 році – 42 дні, у 2021 році – 36 днів., пропонуємо розглянути графічне зображення (Див. рис. 2.16)

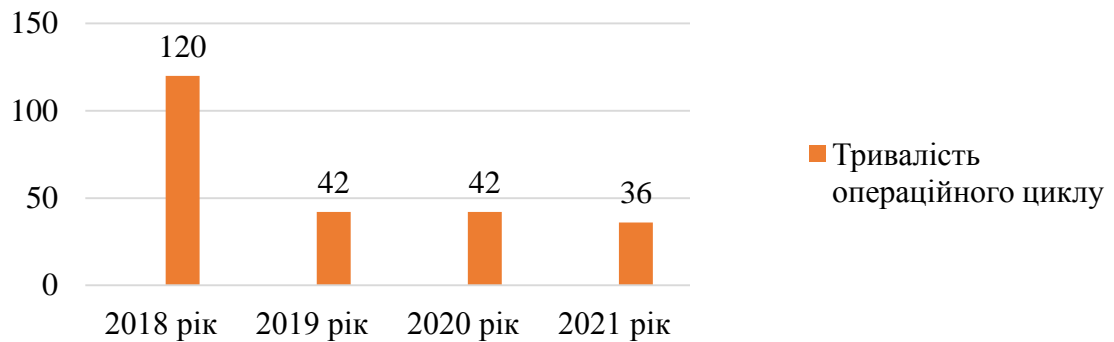

Рис. 2.16 Динаміка тривалості операційного циклу підприємства

Джерело: Побудовано автором

У другому розділі кваліфікаційної роботи нами було здійснено аналіз стану фінансово-економічної діяльності підприємства ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», з'ясовано, що основним видом діяльності даного підприємства є виробництво молочної продукції, такої як молоко незбиране, кисломолочна продукція, йогурти, сметана, сирки солодкі та сиркові вироби, сир, сири м'які, масло тваринне. Постійно освоюється виробництво нових видів молочних продуктів.

Розглянувши організаційну структуру підприємства ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», ми прийшли висновку, що вона є функційною, а саме побудованою по принципу залучення до процесу виробництва висококваліфікованих, вузькопрофільних спеціалістів, а також переважає централізація влади, хоча у відділах збуту, а також маркетингу впроваджена командна робота з чітким розподілом обов'язків.

Аналіз індикаторів економічно-господарської діяльності показав що підприємство працює стабільно, проте основні засоби застарілі, та стають менш придатними до використання, кількість працівників в 2020-2021 рр. значно скоротилася, на 86 чоловік в 2021 році відносно 2018 року.

Так, у 2021 році відбулося значне зниження обсягу виготовленої продукції на 7748,0 порівняно з попереднім періодом. Це зменшення відбулося за рахунок зменшення обсягу всіх основних номенклатурних позицій.

Валовий прибуток підприємства у 2019 році знизився на 3429 тис. грн. порівняно з 2018 роком. У 2020 та 2021 рр. також спостерігається зменшення в розмірі 1179 тис. грн. в 2020 р. та 9451 тис. грн. у 2021 році. Чистий прибуток має тенденцію до зниження, так у 2018 році він складав 3955 тис. грн., у 2019 – 1203 тис. грн., а у 2020 та 2021 роках підприємство отримало збиток у розмірі відповідно 6380 тис. грн. та 11509 тис. грн. що негативно вплинуло на результати фінансово-економічної діяльності підприємства.

Менеджерам підприємства необхідно в як найкоротші терміни переглянути модель управління, та сприяти модернізації виробничих площ.

РОЗДІЛ 3
ВПРОВАДЖЕННЯ МОНІТОРИНГУ ПОКАЗНИКІВ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАТ «КРИВОРІЗЬКИЙ МІСЬКМОЛОКОЗАВОД №1»

3.1 Напрями впровадження моніторингу показників фінансово-економічної діяльності підприємства ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод №1»

Сучасний стан розвитку економіки України характеризується високим динамізмом змін зовнішнього середовища, що обумовлює підвищені ризики для господарської діяльності підприємств. Фактори зовнішнього середовища (наприклад, підвищений рівень конкурентної активності на ринку, рівень інфляції, валюто обмінний курс тощо) можуть бути як стимуляторами, так і де стимуляторами зміни рівня конкурентних позицій підприємства на ринку [7].

Саме такі умови є актуальними при впровадженні всебічної, комплексної системи моніторингу, та контролю фінансово-економічної діяльності на ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод №1».

Організована належним чином система фінансово-економічного моніторингу сприяє адаптації підприємства до змін внутрішнього та зовнішнього середовища, дозволяє підвищити обґрунтованість управлінських рішень за рахунок своєчасної розробки заходів щодо усунення впливу негативних факторів на фінансово-економічні результати діяльності підприємства [9].

Саме належне забезпечення дієвого організаційного механізму в системі моніторингу і є першочерговим для неперервного здійснення аналізу показників результативності діяльності підприємства.

Для чіткого визначення меж процесу моніторингу та забезпечення практичної цінності побудованої моделі моніторингу з метою наступного аналізу та прийняття управлінських рішень щодо меж відповідальності

персоналу, можливої реорганізації процесу моніторингу, його регламентації в процесі моніторингу важливим є визначення ініціюючих та завершальних подій [14].

На наш погляд першочерговим цільовим призначенням мають бути чіткі терміни, періодичність та циклічність процесів в залежності від ситуації яка потребує вирішення.

В межах процесу моніторингу виділяють три різних типи подій: події, пов'язані із надходженням (відправленням) інформаційного ресурсу, події пов'язані із настанням визначеного часу за абсолютною або відносною часовою шкалою та події, пов'язані із виконанням певної умови [31].

Основним індикатором в діяльності підприємства є рентабельність, так як саме дані показники характеризують відсоткове співвідношення прибутку отриманого від основної діяльності до собівартості виготовленої продукції.

Розрахуємо показники рентабельності ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» за аналізований період (Див. табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Аналіз показників рентабельності
ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», %

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Рентабельність активів	8,97	2,79	-15,46	-34
Рентабельність основних засобів	72,98	22,53	14,57	-29,2
Рентабельність власного капіталу	40,73	11,11	-144,3	-159
Рентабельність операційної діяльності	37,77	2,38	1,14	-2,04
Рентабельність продажів	30,51	26,29	22,28	17,5
Рентабельність витрат	142,2	27,92	23,22	17,7
Рентабельність господарської діяльності	28,8	2,26	0,96	-1,61
Рентабельність залученого капіталу	11,5	3,72	-17,32	-28

Джерело: Розраховано автором

Рентабельність активів показує, скільки припадає прибутку на кожен гривню, вкладену у майно підприємства. У 2018 році рентабельність активів склала 8,97%, у 2019 році вона знизилась на 6,18%. А у 2020 - 2021 роках

рентабельність мала від'ємне значення у зв'язку з отриманням збитку підприємством (Див. рис. 3.1)

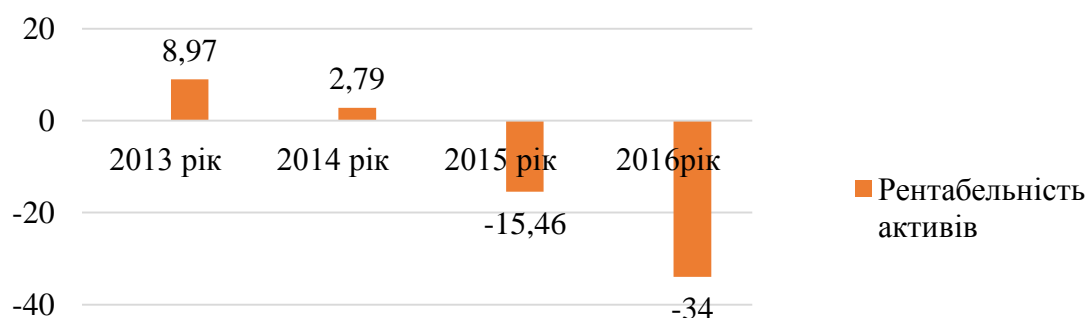

Рис. 3.1 Показники рентабельності виробництва ПрАТ

Джерело: Побудовано автором

Рентабельність основних засобів показує, який прибуток отримує підприємство на кожну грошову одиницю вкладених в основні засоби коштів. Отже, 2018 року даний індикатор становив 72,98%, у 2019 році – 22,53%, а от 2020 року знизився на 7,96% і становив 14,57%. Самим проблематичним з точки зору дохідності виявився 2021 рік, так як показник рентабельності має від'ємне значення і дорівнює (-29,16%), що говорить про отримання підприємством збитку.

Рентабельність власного капіталу характеризує розмір прибутку, одержаний на кожну гривню власних коштів. У 2020 та 2021 роках індикатори що характеризують даний коефіцієнт мають від'ємне значення, -144,31%, (2020 року); -159,47% (2021 року) (Див. рис. 3.2)

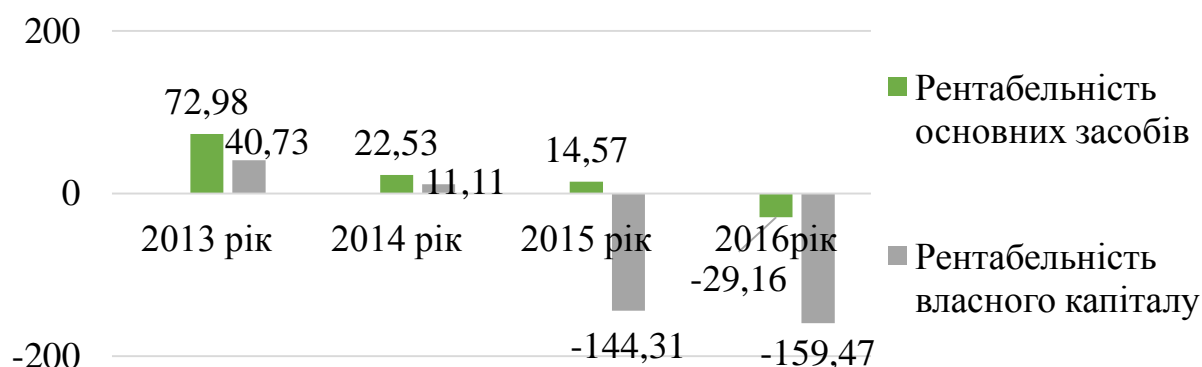

Рис. 3.2 Співвідношення рентабельності власного капіталу до рентабельності основних засобів ПрАТ

Джерело: Побудовано автором

Пропонуємо проаналізувати яким чином змінювалися показники рентабельності господарської діяльності, та залученого капіталу.

Рентабельність господарської діяльності мала позитивне значення лише в 2018 році, та становила 28,8, а от в 2021 році даний індикатор мав досить негативне значення і становив -1,61; рентабельність залученого капіталу вказує на ефективність використання капіталу, та виходячи зі здійснених розрахунків бачимо, що залучений капітал використовується не раціонально, а саме 2018 року рентабельність залученого капіталу становила 11,5, а от 2021 року -28,03. (Див. рис 3.3)

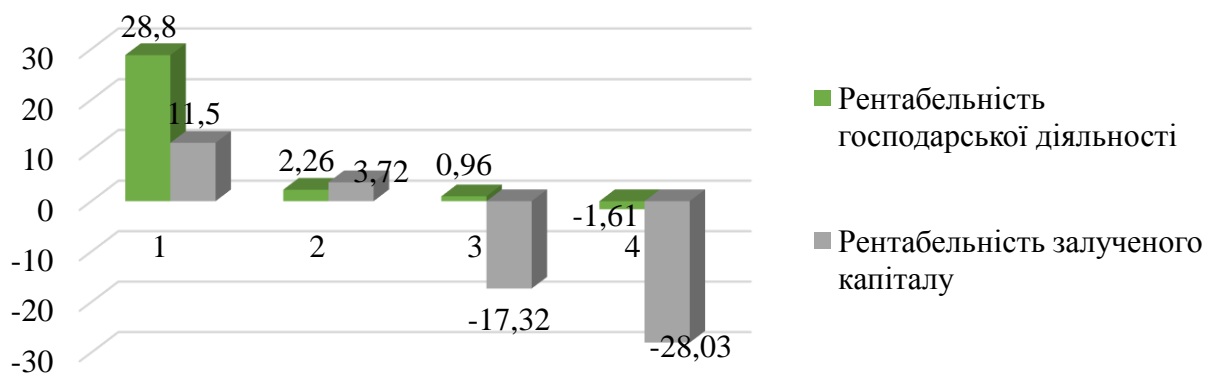

Рис. 3.3 Співвідношення рентабельності господарської діяльності та залученого капіталу ПрАТ

Джерело: Побудовано автором

Рентабельність операційної діяльності – свідчить про ефективність операційних витрат, пов'язаних з формуванням виробничої собівартості, загальногосподарським управлінням і збутовою діяльністю та іншими операційними витратами. У 2021 році показник склав від'ємне значення і становив (-2,04%), у 2020 році – 1,14%, у 2019 році – 2,38%, у 2018 році – 37,77%.

Показник рентабельності продажів показує, яку суму операційного прибутку одержує підприємство з кожної гривні проданої продукції. Так, протягом аналізованих років показник знижується. У 2018 році цей показник становив 30,51%, у 2019 році – 26,29%, у 2020 році – 22,28%, у 2021 році – 17,49%, як бачимо зі здійснених розрахунків зниження свідчить про негативну

динаміку показника.

Рентабельність витрат показує розмір прибутку на 100 грн. витрат реалізованої продукції чи виконаних робіт. Показник мав тенденцію до зниження протягом аналізованих років. У 2018 році показник мав найвище значення і складав 142,2%, а найменше у 2021 році – 17,67%.

Рентабельність господарської діяльності узагальнює рівень ефективності всіх поточних витрат, які можливо передбачити, а також випадкових, що виникають у процесі господарювання.

Протягом років показник зменшується і як результат в 2021 році спостерігається негативне значення показника яке складало (-1,61%).

Для моніторингового процесу важливим є визначення чітких вимог до вхідних та вихідних інформаційних ресурсів. Кожна інформаційна одиниця моніторингу для її ефективного використання повинна якнайкраще забезпечувати інформаційні потреби користувачів, бути корисною в процесі прийняття рішень, надійною та зручною у використанні. Розгляд вихідної інформації системи моніторингу у взаємозв'язках «інформаційна потреба – моніторингова інформація – управлінське рішення» та «об'єктивна дійсність – моніторингова інформація – користувач інформації» дає змогу виокремити певні вимоги до моніторингової інформації [19].

Стосовно необхідності та повномірності моніторингової інформації на ПрАТ «Криворізький міськмолокозавод №1», то можливо зауважити, що наявні два з трьох рівнів щодо забезпечення менеджерів, чи керівників структурних підрозділів необхідною інформацією, тобто необхідність у моніторинговій інформації менеджера є значно більшою аніж необхідна інформація про певний об'єкт, що є в наявності і саме тому може мати місце певна нестача деякої дійсно потрібної інформації щодо управління ПрАТ.

Інформація в такому випадку є недостатньою, що стримує прийняття рішень, а також може стати причиною управлінських помилок у діяльності підприємства.

Коли наявний обсяг моніторингової інформації про діяльність підприємства перевищує інформаційні потреби менеджера, частина інформації є зайвою і не використовується. В цьому випадку виникає надлишок інформації, тобто кількість інформації, що виходить за межі інформаційних потреб [18].

Зайва інформація яка не пов'язана з безпосереднім процесом виробництва, є надлишковою та перешкоджає сприйнятті та переосмисленні менеджерами ПрАТ, а саме тому кваліфікований фахівець робить її структурованою, задля своєчасності прийняття управлінських рішень.

Його оцінка необхідності та важливості інформації може виявитись помилкою, тому дуже важливими виявляються професійні якості, досвід та знання користувача. У випадку, коли інформаційні потреби співпадають із необхідною інформацією, моніторингову інформацію можна охарактеризувати як достатню [9].

Ієрархію регламентуючих документів моніторингу економічних показників результативності підприємства зображено на рисунку. (Див. рис.3.4)

Рис. 3.4 Ієрархія моніторингу індикаторів діяльності підприємства

Джерело: [18]

Слід відмітити різноманітні форми організації проведення моніторингу економічних показників результативності підприємства. Для кожного конкретного підприємства необхідно визначити найбільш прийнятну та ефективну форму.

Кожна з цих форм організації має свої переваги та недоліки, які систематизовано у таблиці. (Див. табл. 3.2 Див. Додаток В)

Організаційний механізм охоплює комплекс засобів, пов'язаних із використанням усіх наявних ресурсів для забезпечення функціонування

процесу моніторингу економічних показників результативності діяльності підприємства, та знаходить відображення у таких основоположних елементах, як система регламентуючих документів та організаційна структура. В свою чергу складовими регламентуючих документів є положення про проведення моніторингу, регламент моніторингу, інструкції виконавців моніторингу та посадові обов'язки [11].

Економічно-господарська діяльність ПрАТ «Криворізький міськмолокозавод №1», спрямована на організацію та забезпечення систематичного надходження й ефективного використання ресурсів даного підприємства, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, проте виходячи зі здійснених розрахунків ми бачимо, що на даний час не відбулося досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою більш ефективного функціонування.

Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану. Отже, фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства [22].

Удосконалення фінансового стану підприємства можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків.

Підвищення розмірів вхідних грошових потоків можливе за рахунок[17]:- Збільшення виручки від реалізації; - Продажу частини основних фондів;- Рефінансування дебіторської заборгованості.

Скорочення вихідних грошових потоків можливе за рахунок:- Зниження витрат, які відносяться на собівартість продукції;- Зниження витрат, які покривають за рахунок прибутку.

Одним з основних заходів покращення фінансового стану саме є збільшення виручки від реалізації, а вона в свою чергу насамперед залежить від: обсягів реалізації продукції; ціни одиниці продукції, що реалізується.

Для збільшення обсягів реалізації, доцільно максимально активізувати

збутову діяльність підприємства, тим паче стимулювати збут можна різними методами.

Для позитивних змін в діяльності підприємства, які включають збільшення прибутку ПрАТ «Криворізький міськмолокозавод №1» раціональним є впровадження стратегії стабільного розвитку, що включає в себе збільшення виробничих потужностей, реструктуризація виробничих приміщень, розширення асортиментної лінії, що стимулювало б збут.

Продукція аналізованого підприємства на даний час могла б розширитися за рахунок молочних виробів розрахованих на споживача шкільного віку, так як діти перебувають на дистанційній формі навчання і питання збалансованого харчування є першочерговим для батьків. Таким товаром могли б бути глазуровані сирки з різними смаковими наповнювачами, також великою популярністю зокрема у м. Кривому Розі користуються сири: твердих сортів; сулугуні; моцарелла; фета; сир любительський.

Розширення виробничої лінії можливе як за придбання нового обладнання, так і з модернізацією вже існуючого.

Нами було розглянуто ряд напрямів впровадження моніторингу фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Криворізький міськмолокозавод №1», аналіз форм організації проведення моніторингу економічних показників результативності даного підприємства засвідчив, що залучення аутсорсингових підприємств покращує якість результатів моніторингу, а створення окремого підрозділу можливе тільки на великих підприємствах. Підвищенню ефективності, сприйняття звітів та покращенню ефективності процесу прийняття рішень сприяє подання результатів моніторингу на основі використання такого інструмента як панель індикаторів. Крім забезпечення належного організаційного механізму, для ефективного здійснення моніторингу необхідно забезпечити адаптаційні можливості процесу, що потребує подальших досліджень.

3.2. Алгоритм процесу моніторингу показників фінансово-економічної діяльності підприємства ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1»

Алгоритм системи моніторингу діяльності підприємства дає змогу систематично відслідковувати та за необхідності своєчасно вносити корективи в виробничу діяльність ПрАТ, пропонуємо розглянути яким чином здійснюється система моніторингу індикаторів виробничої діяльності на ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» (Дис. Рис. 3.5)

Рис. 3.5 Система моніторингу економічних індикаторів ПрАТ

Джерело: Побудовано автором

Як можемо спостерігати виходячи з графічного зображення, нами вже продіяно достатню кількість теоретичного, а також фінансово-економічного дослідження діяльності підприємства, а саме виходячи з вищезазначеного алгоритму, є розуміння необхідності даного дослідження, після дослідження організаційної структури сформовано команду фахівців, які працюють за зазначеними напрямками дослідження. Дослідження економічного стану виявило значні проблеми в діяльності підприємства, а саме розгляд причин за яких в 2020-2021 рр. підприємство стало збитковим. Нами було запропоновано напрями які на наш погляд можуть суттєво вплинути на фінансові результати діяльності, проте для досягнення поставлених цілей, а також задля залучення додаткових фінансових інвестицій необхідним є здійснити діагностику щодо

можливого банкрутства.

Моніторинг фінансово-економічного стану ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» дав змогу проаналізувати значну кількість економічних показників, та вказав на недоліки в організації виробничої діяльності підприємства, проте на даному етапі вважаємо за доцільне провести аналіз щодо ймовірного банкрутства за методиками різних авторів.

Фахівці із ситуаційного менеджменту зазначають, що банкрутство – це відмова юридичної чи фізичної особи платити за своїми борговими зобов'язаннями через відсутність засобів. У юридичній практиці під банкрутством розуміється засвідчена судом повна неплатоспроможність боржника, що є підставою для припинення його економічної діяльності як юридичної особи з метою погашення боргів [11].

Отже, виходячи з вищезазначеного, банкрутством є наслідок глибокої фінансової кризи, спричиненої погіршенням фінансових результатів, система заходів щодо управління якою не дала позитивних результатів.

Фактори які зумовлюють попереднє виникнення ситуації що в подальшому призведе до кризи, в загальному вигляді розподіляються на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх факторів, а вони саме ті на які підприємство не має змоги вплинути відносять: купівельну спроможність населення; рівень цін як в державі та к і в регіоні; політична стабільність; рівень інфляції.

Внутрішніми факторами є, складові що безпосередньо залежать від організації роботи самого підприємства, а ними можуть бути: вид та напрямок виробничої діяльності; ресурси підприємства та раціональне їх використання; рівень маркетингу; технічне забезпечення виробництва; кваліфікаційний рівень персоналу.

Ранніми ознаками банкрутства є [12]: затримка в наданні звітності; порушення пропорційності в статтях балансу; зменшення доходів підприємства.

Виходячи з вищезазначеного, саме рання діагностика кризи в розвитку ПрАТ є система ретроспективного, оперативного а також перспективного

цільового аналізу, який спрямовано на безпосереднє виявлення ознак кризового стану підприємства.

Рання діагностика економічної ситуації що може призвести до кризи, визнається одним з необхідних етапів процесу антикризового управління, оскільки саме її результати дають змогу визначити ступінь розвитку цієї кризи, та масштаби, реальність та очікуваний час виникнення ситуації банкрутства, обґрунтувати необхідні заходи що будуть спрямовані для її подолання, оцінити можливості підприємства щодо подолання кризи, а також подальшого розвитку ситуації.

Банкрутство ПрАТ може стати одним з можливих результатів його неспроможності коли будуть вичерпані інші можливі шляхи поліпшення його фінансово-економічного становища.

Розрізняють три основні напрямки прогнозування ймовірності банкрутства підприємства [28]:

1. Оцінка й прогнозування показників задовільності структури балансу;
2. Система формалізованих та неформалізованих методів;
3. Розрахунок індексу кредитоспроможності.

Для прогнозування можливого банкрутства ПрАТ «Криворізький міськмолокозавод №1» нами буде використано три моделі, так як це дасть змогу більш детально та за допомогою різних індикаторів фінансово-економічної діяльності спрогнозувати критичну ситуацію:

Першою розглянемо Z-модель Альтмана, яка була розроблена Едвардом Альтманом в 1968 році.

Формула розрахунку п'ятифакторної моделі Альтмана має вигляд [14]:

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + X_5, \text{ де :} \quad (3.1)$$

X_1 = оборотний капітал до суми активів підприємства. Показник оцінює суму чистих ліквідних активів компанії по відношенню до сукупних активів.

X_2 = нерозподілений прибуток до суми активів підприємства, що відображає рівень фінансового важеля компанії.

X_3 = прибуток до оподаткування до загальної вартості активів. Показник

відображає ефективність операційної діяльності компанії.

X_4 = ринкова вартість власного капіталу / вартість всіх зобов'язань.

X_5 = обсяг продажу до загальної величини активів підприємства, характеризує рентабельність активів підприємства.

Розрахуємо п'яти факторну Z-модель Альтмана по ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод №1» за 2018-2021рр. (Див. табл. 3.3)

Таблиця 3.3

П'ятифакторна Z-модель Альтмана для ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод №1»

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
X1	0,55	0,53	0,53	0,43
X2	0,09	0,03	-0,15	-0,34
X3	0,22	0,07	0,04	-0,08
X4	1,62	1,42	0,53	-0,71
X5	2,73	2,93	3,49	3,83
Z	5,21	4,67	4,35	3,19

Джерело: Розраховано автором

Здійснивши розрахунків згідно запропонованих формул, нами з'ясовано, 2018 році Z – показник дорівнював 5,21, що говорить про дуже низьку ймовірність банкрутства У 2019 - 2021 році розрахована модель Альтмана дорівнювала 4,67, 4,35, 3,19, відповідно, що також свідчить про низьку ймовірність банкрутства. (Див. рис. 3.6)

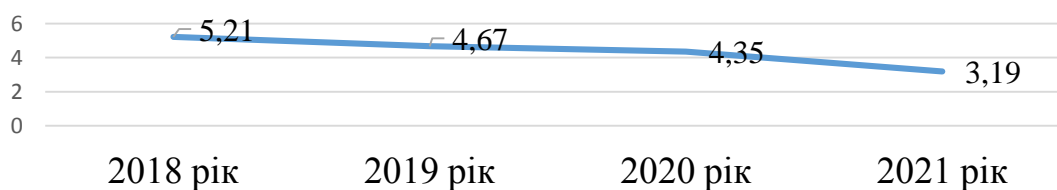

Рис. 3.6 Динаміка змін показників ймовірного банкрутства

Джерело: Розраховано автором

Ідеї Е. Альтмана продовжував розвивати у своїх дослідженнях Г. Спрінгейт, який побудував модель на підставі дослідження впливу 19 фінансових показників, а отже даний розрахунок дозволяє задіяти в розрахунках значно більшу кількість індикаторів фінансово-економічної діяльності.

$$Z = 1,03*A+3,07*B+0,66*C+0,4*D, \text{ де [2]:} \quad (3.2)$$

A – відношення робочого капіталу до загальної вартості активів (коефіцієнт мобільності активів);

B – відношення прибутку до сплати податків і процентів до загальної вартості активів (рентабельність активів);

C – відношення прибутку до сплати податків до короткострокової заборгованості (рентабельність короткострокового позикового капіталу);

D – відношення обсягу продажів до загальної вартості активів (оборотність активів).

Якщо $Z < 0,86$, то підприємство є потенційним банкрутом.

Прийнято вважати, що точність прогнозування саме за цією моделлю становить більш як 92%, однак точність показника обернено пропорційна до кількості років, на які здійснюється прогнозування, а отже чим більша кількість років в аналізі, тим точнішим буде прогноз. На даному підприємстві Z- показник значно перевищує нормативне значення(Див. табл. 3.4)

Таблиця 3.4

Імовірність банкрутства за моделлю Спрінггейта за 2018 – 2021рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
A	0,68	0,70	0,74	0,73
B	0,83	0,77	0,78	0,67
C	6,11	4,36	3,82	2,21
D	0,07	2,16	2,71	3,16
Z	7,32	6,84	6,75	5,53

Джерело: Розраховано автором

За даною моделлю можна стверджувати, що ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» за 2018 – 2021рр. не відноситься до потенційних банкрутів.

$$Z = 1.5X_1+0.08X_2+10X_3+5X_4+0.3X_5+0.1X_6, \text{ де [14]:} \quad (3.3)$$

X1 – коефіцієнт Бівера (відношення грошового потоку до зобов'язань) ;

X2 – коефіцієнт фінансової незалежності (відношення валюти балансу до зобов'язань);

X3 – коефіцієнт прибутковості активів;

X4 – рентабельність продаж;

X5 – коефіцієнт співвідношення виробничих запасів і виручки від реалізації;

X6 – коефіцієнт оборотності основного капіталу.

Якщо $Z > 2$ – підприємство вважається фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство;

$1 < Z < 2$ – фінансова рівновага (фінансова стійкість) підприємства порушена, але за вжиття антикризових заходів банкрутство не загрожує;

$0 < Z < 1$ – підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів;

$Z < 0$ – підприємство є напівбанкротом.

Таблиця 3.5

Імовірність банкрутства за допомогою універсальної дискримінантної функції за 2018 – 2021рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
X1	0,17	0,10	-0,12	-0,24
X2	0,22	0,25	0,11	-0,21
X3	0,09	0,03	-0,15	-0,34
X4	0,97	0,05	0,02	-0,01
X5	0,06	0,08	0,06	0,07
X6	0,08	0,02	0,01	-0,02
Z	6,07	0,71	-1,58	-3,82

Джерело: Розраховано автором

За результатами оцінки за універсальною дискримінантною функцією 2018 року Z - модель складала 6,07, у 2019 – показник становив 0,71, що говорить про те, що ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» цього року загрозувало банкрутство. Самими критичними згідно розрахунків були 2020 – 2021 рр. адже показники були менше 0, і даний показник говорить про те, що підприємство являється напівбанкротом. (Див. рис. 3.7)

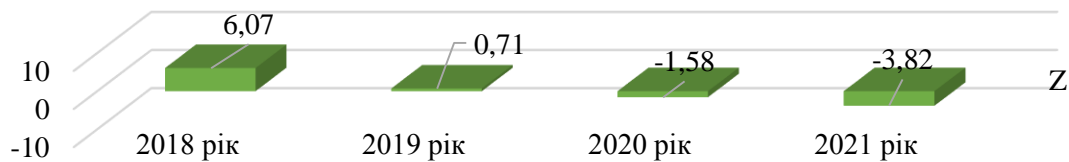

Рис. 3.7 Динаміка змін показників індикатора універсальної дискримінантної функції

Джерело: Побудовано автором

Але остаточно стверджувати про рівень імовірності банкрутства не можна, тому що ці моделі розроблені для зарубіжних підприємств і не пристосовані до наших. Здійснивши розрахунки пов'язані з прогнозуванням можливого банкрутства, вважаємо за необхідність розглянути індикатори ліквідності. Під ліквідністю підприємства слід розуміти його здатність покривати зобов'язання активами, строк перетворення яких у грошову форму відповідає строку погашення зобов'язань. Ліквідність означає безумовну платоспроможність підприємства і передбачає постійну тотожність між його активами та зобов'язаннями одночасно за загальною сумою, термінами перетворення активів у гроші та терміни погашення зобов'язань [14].

Розрахуємо показники ліквідності ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» за 2018-2021рр. (Див. табл. 3.6)

Таблиця 3.6

Аналіз показників ліквідності

ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» за 2018-2021рр.

Показники	Норматив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0 - 2,5	5,0	4,0	3,6	2,4
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7 - 0,8	3,3	2,3	1,9	1,4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 - 0,4	1,4	3,0	2,2	0,5
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	-	1,9	1,8	1,9	1,1
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	-	0,4	0,5	0,5	0,6

Джерело: Розраховано автором

Показник абсолютної ліквідності у 2018 році становив 1,4, що значно перевищує нормативне значення. У 2019 році він зменшився на 0,93 порівняно з попереднім роком і склав 0,5, а у 2020 році становив 0,1, що є менше за норматив, у 2021 році показник збільшився на 0,1 і значення показника відповідало нормативному значенню (Див. рис.3.8).

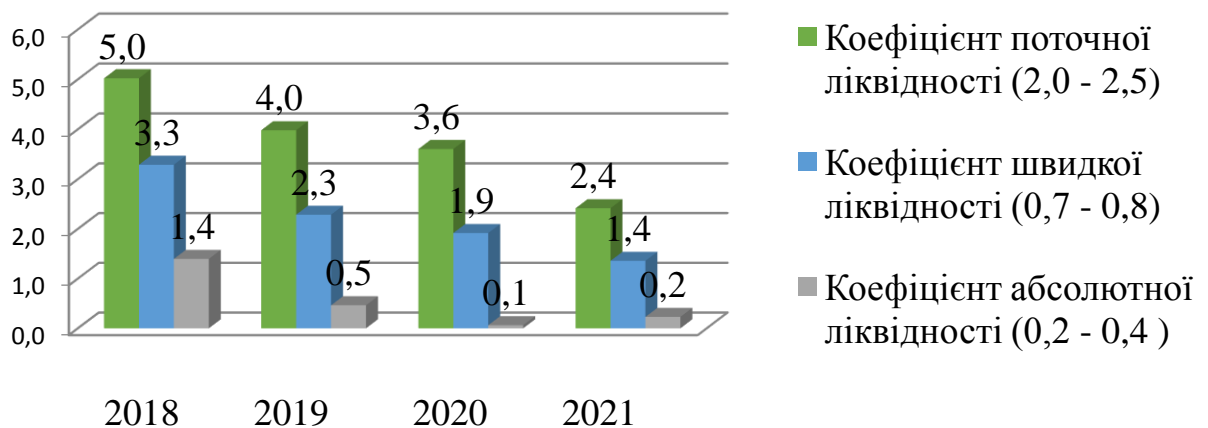

Рис.3.8 Динаміка коефіцієнтів загальної, швидкої та абсолютної ліквідності ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод №1» за 2018 – 2021 рр.

Джерело: Побудовано автором

Показник загальної ліквідності протягом аналізованих років мав тенденцію до зниження, а саме у 2018 році він склав 5,0, 2019 року зменшився до 4,0, в 2020 році відбулося зниження ще на 0,4 і становило 3,6, 2021 року даний індикатор мав значення 2,4.

Здійснивши дані розрахунки, та порівнюючи з нормативним значенням прийнятим у світовій практиці, то можна стверджувати, що ПрАТ у разі необхідності зможе погасити свої поточні зобов'язання в повному обсязі.

У той же час, при нормативі 70 – 80% підприємство за рахунок наявних грошових коштів та очікуваних надходжень від дебіторів підприємства може розрахуватися з боргами короткострокового характеру.

Аналіз майна підприємства показав, що підприємство використовує обладнання яке є зношеним. Аналіз ліквідності ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод №1» показав, що підприємство є ліквідним, але показники з кожним роком зменшуються.

3.3 Економічне обґрунтування впровадження заходів з покращення та моніторингу показників фінансово-економічної діяльності підприємства ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1»

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану. Отже, фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства [15].

Досягти поставлених цілей, можливо різними способами, зокрема удосконалення фінансового стану ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків.

Збільшення розмірів вхідних грошових потоків на аналізованому підприємстві можливе за рахунок: Збільшення виручки від реалізації; Продажу частини основних фондів; Рефінансування дебіторської заборгованості.

Скорочення/зменшення вихідних грошових потоків можливе за рахунок: Зниження витрат, які відносяться на собівартість продукції; Зниження витрат, які покривають за рахунок прибутку.

Проте основним заходом спрямованим на покращення фінансового стану є збільшення виручки від реалізації, адже в свою чергу розмір виручки від реалізації безпосередньо залежить від: Обсягів реалізації продукції; Ціни одиниці продукції, що реалізується [15].

Для збільшення обсягів реалізації, необхідним кроком являється максимальна активізація збутової діяльності підприємства. Стимулювати збут

можна різними методами.

Стратегія подальшого розвитку ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» передбачає збільшення виробничих потужностей, зростання обсягів виробництва масел, вивчення питання щодо можливості розширення асортименту, що для підприємства принесло б додатковий дохід. Таким товаром могли б бути глазуровані сирки, виготовлення твердих сирів, та сулугуні, моцарела, фета. Також проведення реконструкції та модернізації виробничих фондів, підвищення якості та безпечності вже існуючого асортименту продукції.

Розширення виробничої лінії можливе за рахунок придбання нового обладнання для нових видів продукції. Обладнання що є необхідним ПрАТ для подальшої роботи з розширеним асортиментом систематизовано в інвестиційному проекті.

Нами запропоновано впровадження в діяльність ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» інвестиційний проект щодо виготовлення сирів які користуються підвищеним попитом у споживачів, а саме: сулугуні, фета, моцарелла, проте введення в номенклатурний лист нових видів продукції можливе після впровадження нової виробничої лінії (Див. табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Обладнання для виробничої лінії по виробництву сирів для
ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», тис. грн

Необхідне обладнання	Ціна	Монтаж	Всього:
Сироварня серії SKM – 150 Economic	135815,2	24371,4	1312957
Машина для виробництва сирів	915830,8	136098,8	
Сепаратор молока та допоміжне обладнання	60000	9500	
Форми для виробництва сиру	30000	1340,8	
Всього	1141646	171311	

Джерело: Розраховано автором

Загальний штат робочих в новому цеху має складати 14 висококваліфікованих робітників, які повинні розуміти механізм роботи даного обладнання та належним чином уміти управляти ним.

Попередня передінвестиційна стадія інвестиційного проекту – 1 квартал 2022 року, яка має включати наступні види діяльності: діагностику та дослідження ринків збуту товарів, продукції, робіт, послуг і їх сегментів, сировинних зон, балансів виробництва і споживання; підготовку вихідних даних, необхідних для виконання фінансово-економічних розрахунків інвестиційного проекту; визначення схеми та джерел фінансування інвестиційного проекту (Див. табл. 3.8)

Таблиця 3.8

Календарний графік реалізації інвестиційного проекту

Задачі	2022 рік			2023 рік	2024 рік	2025 рік
	1	2	3			
Будівельно-монтажні роботи						
Навчання персоналу						
Запуск виробничої лінії з виробництва сиру						
Вихід лінії виробництва сиру на проектну потужність						

Джерело: Розраховано автором

Виходячи зі здійснених розрахунків, загальна сума, яка необхідна на обладнання виробничої лінії складе 1312957 грн. Для нового цеху потрібно задіяти 14 нових висококваліфікованих робітників, які повинні розуміти механізм роботи даного обладнання та вміти управляти ним.

Проект розраховувався виходячи з таких умов кредитування:

- сума кредиту – 1312957 грн.;
- річна ставка – 21%;
- розрахунковий термін життя проекту – 4 роки;
- погашення основного боргу передбачається щомісячно рівними частками.

Умови та графік погашення кредиту наведено в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Умови та графік погашення кредитних коштів, грн

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік	2026 рік
Надходження по кредиту	1312957				
Погашення основного боргу		325000	325000	325000	325000
Виплачені відсотки		273000	204750	136500	68250
Заборгованість на кінець поточного періоду		975000	650000	325000	0

Джерело: Розраховано автором

Проаналізуємо основну складову в собівартості продукції, таку як ціна на сировину. (Див. табл.3.10)

Таблиця 3.10

Ціни на сировину для ПрАТ

Назва сировини	Ціна
Молоко та затрати на його транспортування (3,4% жирності)	9000 грн/т.
Закваски марки RSF – 736 HANSENT	246 грн./шт.

Джерело: Розраховано автором

Обсяги виробництва за інвестиційним проектом, по впровадженні нової лінії – виробництва сирів сулугуні, фета та моцарелла та їх доходи наведено в таблиці (Див. табл. 3.11).

Таблиця 3.11

Прогнозовані обсяги виробництва, (кг)

Вид продукції	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Всього
Сулугуні	15000	16000	17000	18000	66000
Фета	25000	26000	27000	28000	106000
Моцарелла	10000	11000	12000	13000	46000
Всього:	50000	53000	56000	59000	218000

Джерело: Розраховано автором

При запланованих обсягах виробництва які нами розглянуто в таблиці, розрахуємо прогнозний дохід від впровадження лінії з виготовлення окремих видів сирів (Див. табл. 3.12)

Таблиця 3.12

Дохід від реалізації продукції інвестиційного проекту для
ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», тис. грн

Вид продукції (сир м'який)	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Всього:
Сулугуні	2550	2720	2890	3060	11220
Фета	2250	2340	2430	2520	9540
Моцарелла	770	847	924	1001	3542
Всього	5570	5907	6244	6581	24302

Джерело: Розраховано автором

В інвестиційному проекті здійснені розрахунки були проведені з урахуванням наступних передумов і допущень: за основу розрахунків за ставками податків і нормативів були взяті норми Податкового Кодексу України; як інтервал планування прийнятий проект – 4 роки, представлений щомісячною розбивкою в перший рік; економічні та фінансові розрахунки даного інвестиційного проекту представлені в цінах сформованих в момент складання проекту [34].

Фінансово-економічну модель проекту для ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» наведено в таблиці (Див. табл. 3.13)

Таблиця 3.13

Фінансово-економічна модель
інвестиційного проекту ПрАТ, грн

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Всього, грн
1	2	3	4	5	6
Дохід від реалізації товарів, робіт, послуг	5570000,0	5907000,0	6244000,0	6581000,0	24302000,0
Собівартість реалізованої продукції	3107937,9	3059677,9	3183472,4	3311154,4	12662242,7
Матеріали та обладнання	202860,0	215203,2	227546,4	239889,6	885499,2
Оплата праці	397050,0	416902,5	437747,6	459635,0	1711335,1
Податки та платежі які відносять на поточні затрати	1083925,9	1138122,2	1195028,4	1254779,8	4671856,3
Амортизація	325000,0	325000,0	325000,0	325000,0	1300000,0
Інші витрати	1099102,0	964450,0	998150,0	1031850,0	4093552,0

Продовження таблиці 3.13

Валовий прибуток	2462062,1	2847322,1	3060527,6	3269845,6	11639757,3
Витрати за кредит	598000,0	529750,0	461500,0	393250,0	1982500,0
Прибуток до оподаткування	1864062,1	2317572,1	2599027,6	2876595,6	9657257,3
Податок на прибуток	335531,2	417163,0	467825,0	517787,2	1738306,3
Чистий прибуток/збиток	1528530,9	1900409,1	2131202,6	2358808,4	7918951,0

Джерело: Розраховано автором

Вважаємо за доцільне здійснити розрахунок ефективності запропонованого нами інвестиційного проекту за даними показниками [17]:

1. NPV (чистий грошовий потік)- визначається як сума приведених вартостей вхідних і вихідних платежів пов'язаних з інвестицією чи проектом протягом усього часу тривання.

Розраховується за формулою

$$NPV = \sum_{t=0}^n St / (1 + i)^t, \text{ де} \quad (3.4)$$

t – чистий грошовий потік у період t , тобто сума всіх доходів мінус сума всіх витрат за цей період,

i – процентна ставка дисконтування для одного періоду.

2. PI –індекс прибутковості, являє собою відношення дисконтованих грошових доходів до наведених на ту ж дату інвестиційних витрат.

Таблиця 3.14

Ефективність інвестиційного проекту

Показники	Значення показника у 2025 р.
Обсяг продажів з наростаючим підсумком	218 т.
Чиста вартість грошових потоків (NPV)	3564,7
Індекс прибутковості (PI)	1,1%
Чистий прибуток з наростаючим підсумком	7918951,0 грн.

Джерело: Розраховано автором

Дисконтований грошовий потік зберігає позитивне значення, що свідчить про здійсненність інвестиційного проекту. Значення накопиченого дисконтованого грошового потоку за прогнозний період досягає 16043337,7 грн. Чистий прибуток уже в 2025 році складе 1528530,9 грн.

Індекс прибутковості знаходиться на високому рівні і складає 1,1% річних. Це обумовлено високою рентабельністю продажів і оборотністю активів, які дозволяють генерувати велику величину грошового потоку, при відносно низькому рівні інвестиційних витрат.

Аналіз показників ефективності інвестиційного проекту дозволяє зробити висновки, що при прогнозних об'ємах реалізації, капітальних вкладеннях, цінах на готову продукцію і виробничих витратах проект є надійним та рентабельним.

Розробка прогнозних моделей фінансового стану підприємства необхідна для вироблення генеральної фінансової стратегії на забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, оцінювання його можливостей у перспективі.

Вона повинна будуватися на основі вивчення реальних фінансових можливостей підприємства, внутрішніх та зовнішніх факторів і охоплювати такі питання, як оптимізація основних і оборотних коштів, власного і позикового капіталу, розподіл прибутку, інвестиційна і цінова політика. Основна увага при цьому приділяється виявленню і мобілізації внутрішніх резервів збільшення грошових доходів, максимальному зниженню собівартості продукції і послуг, виробленню правильної політики розподілу прибутку, ефективному використанню капіталу підприємства на всіх стадіях його кругообігу.

Значення прогнозного аналізу фінансового стану полягає в тому, що він дозволяє завчасно оцінити фінансову ситуацію з позиції її відповідності стратегії розвитку підприємства з урахуванням зміни внутрішніх і зовнішніх

умов його функціонування. В основі побудови прогнозної моделі лежить прогноз обсягу продажів і необхідного обсягу ресурсів [16].

Зазвичай виділяють чотири методи прогнозування фінансового стану суб'єкта господарювання:

- екстраполяція;
- метод термінів оборотності;
- метод бюджетування;
- метод попередніх (прогнозних) балансів.

Отримання інформації про майбутнє, передбачення можливих або бажаних змін фінансових результатів сучасних підприємств є необхідним елементом формування їх ринкової стратегії. Прогнозування виступає основою розробки довготермінових та середньо-термінових прогнозів щодо економіки підприємства в цілому та його окремих структурних підрозділів.

Для прогнозування фінансового стану ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» було обрано метод відсотка від продажів.

Так, як фінансовий результат від операційної діяльності у 2021 році мав від'ємне значення і становив(- 2618) тис грн. у прогнозному році він може скласти 37991 тис грн за рахунок збільшення чистого доходу на 51806 тис. грн, із-за впровадження нової лінії по виробництву сирів: слугині, фета та моцарелла та за рахунок збільшення валового прибутку на 41119 тис. грн..

Отже, отримавши прибуток від операційної діяльності підприємство отримає чистий фінансовий результат у розмірі 3951 тис. грн., що на 15460 тис. грн. більше ніж у 2021 році.

Покращення основних показників фінансового стану ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» показано в таблиці 3.7

У 2021 році фондвіддача становила 14,43 грн./грн., у плановому році вона може зрости на 0,55, що говорить про покращення ефективності використання основних засобів.

Таблиця 3.15

Прогнозні показники фінансового стану
 ПРАТ «Криворізький міськмолокозавод №1»

Показники	2021 рік	Плановий рік	Відхилення
Фондовіддача, грн./ грн.	14,43	14,98	0,55
Коефіцієнт автономії	-0,21	-0,08	0,13
Коефіцієнт фінансової залежності	1,2	1,1	-0,13
Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,2	-0,07	0,10
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,4	2,8	0,37
Коефіцієнт оборотності активів, обороти	3,8	3,9	0,04
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, обороти	5,240	5,237	0,00
Рентабельність продажів, %	-24,9	18,0	42,93
Рентабельність витрат, %	17,0	27,2	10,26
Рентабельність активів, %	-34,0	10,1	44,09

Джерело: Розраховано автором

Коефіцієнт автономії збільшиться у плановому році на 0,13 і становитиме -0,08, показник менший за нормативне значення, але порівняно з 2021 роком він зріс. Коефіцієнт фінансової залежності зменшиться у плановому році на 0,13 і складе 1,1, що більше за 1, а це говорить про те, що фінансова залежність підприємства зменшується, але ще повністю залежить від зовнішніх інвесторів. Коефіцієнт фінансової стабільності збільшиться в плановому році, але ще не відповідає нормативному значенню, що говорить про залежність підприємства від позикового капіталу, але показник зростає. Коефіцієнт загальної ліквідності у 2021 році відповідав нормативному значенню, але у прогнозованому році цей показник також збільшиться на 0,37 і склав 2,8. Це говорить високу ліквідність підприємства і про те, що воно може в повному обсязі погасити свої поточні зобов'язання. Коефіцієнт оборотності активів зростає, що говорить про більш ефективне їх використання. Рентабельність продажів зростає на 42,93%, що говорить про збільшення прибутку підприємства. Рентабельність активів яка у 2021 році становила -34,0, в плановому році збільшиться на 44,09% і складе 10,1%.

Рентабельність витрат показує розмір прибутку на 100 грн. витрат

реалізованої продукції чи виконаних робіт. Показник збільшився на 10,3% і склав 27,2%, що говорить про позитивну динаміку. Отже, наведені напрямки покращення фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», а саме розширення асортименту продукції, за рахунок впровадження нової лінії по виробництву сирів призвели до того, що всі показники фінансового стану зростуть в плановому році.

ВИСНОВКИ

Здійснивши дослідження теоретичних аспектів фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1», нами було з'ясовано, що вона проводиться за всіма аспектами виробничої діяльності з урахуванням різного роду чинників впливу. Налагоджена система фінансової та економічної діагностики дає змогу вчасно відреагувати на зміни фінансового стану досліджуваного підприємства, виявлення необхідних резервів, а також знаходження резервів для поліпшення фінансового стану. З огляду на це, фінансово-економічна діагностика буде сприяти поліпшенню як фінансового так і економічного стану підприємства, зможе забезпечити його стійкість відносно динамічних впливів чинників зовнішнього середовища, а також дасть змогу виявити, а за необхідності мінімізувати внутрішні фактори впливу на фінансово-економічну, а також господарську діяльність підприємства.

Отже, фінансовий стан - це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватись за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування виробничої діяльності на певний момент часу [17].

Проаналізувавши техніко-економічні показники ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1» за 2018-2021 роки. Можна зробити висновки, що підприємство у 2021 році зменшило обсяг виготовленої продукції і отримало збиток. Це було викликане використанням застарілого обладнання. Також підприємство має кредиторську заборгованість яка зростала протягом аналізованих років. Аналіз майна показав, що протягом аналізованих років показники зменшуються. Основні засоби є застарілими та зношеними.

Щодо ліквідності, то підприємство можна вважати ліквідним, але протягом аналізованого періоду значення показників зменшується.

Розрахунки фінансової стійкості показали, що підприємство не є стійким і показники знижуються з кожним роком аналізованого періоду. Такі висновки можна зробити з того, що у підприємства власний капітал у 2021 році мав від'ємне значення. Підприємство повністю залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Щодо покращення фінансового стану то стратегія подальшого розвитку ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод №1» передбачає збільшення виробничих потужностей, зростання обсягів виробництва масел та рослинно-вершкових сумішей в асортименті, вивчення питання щодо можливості розширення асортименту, що для підприємства принесло б додатковий дохід. Таким товаром могли б бути глазуровані сирки зі смаком ківі, персик, вишня, банан і інші. Також виробництво твердих сирів і проведення реконструкції та модернізації виробничих фондів, підвищення якості та безпечності вже існуючого асортименту продукції.

Для кращої реалізації своєї продукції підприємству потрібно знайти додаткові ринку збуту. Також підприємству потрібно зменшити витрати за рахунок переходу на більш енергомістке і покращене обладнання. Хоча підприємство понесе великі затрати при придбанні або переоснащенні уже існуючого, але в подальшому скоротить витрати на енергію, сировину та робочу силу. Підприємство також повинне скоротити строки повернення дебіторської заборгованості і при прострочці виплат накладати штрафні санкції.

Отже, наведені напрямки покращення фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Криворізький міськмолочозавод №1», а саме розширення асортименту продукції, ринків збуту, скорочення витрат за рахунок впровадження нової виробничої лінії, що призведе до покращення показників фінансового стану. Розроблена система моніторингу дозволить систематично спостерігати за важливими параметрами фінансової діяльності підприємства, своєчасно реагувати на очікувані проблеми та розробляти дії щодо стабілізації ситуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наказ Про затвердження Національного положення(стандарту) бухгалтерського обліку
2. «Загальні вимоги до фінансової звітності»//<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> - 07.02.2015.
3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності №433 від 28.03.2015 //<http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek>
4. Закон України «Про Господарські товариства» від 14.05.2017р
5. Податковий кодекс України 2017 рік//<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Азарова А. О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства : монографія / А. О. Азарова, О. В. Рузакова. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 172 с.
7. Біловодська О.А., Рибалка М.В. Показники оцінки ефективності функціонування торговельних підприємств. Економічні проблеми сталого розвитку. 2013. Т. 4. С. 21–22.
8. Брагінець А. М. Еволюція предмета і завдань функції управління «моніторинг» та її координація з економічним аналізом. Актуальні проблеми економіки. 2014. №10 (160). С. 8–21.
9. Базілінська О.Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / О.Я. Базілінська. – Київ : Центр учб. л-ри, 2009. – 326 с.
10. Білик М.Д., Притуляк, Н.Ю. Невмержицька; Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Білик М.Д., О.В. Павловська, Н.М. Притуляк/МОНУ; Київський нац. економ. ун-т ім. В. Гетьмана. – Київ : КНЕУ, 2005, - 592с.
11. Боронос В.Г., О.О. Захаркін, К.В. Савченко /Фінанси підприємств : конспект лекцій : для студ. спец.: 6.0501 "Фінанси", 6.0501 "Економіка підприємства", 6.0501 "Маркетинг", 6.0502 "Менеджмент організацій" усіх

форм навчання та слухачів ЦПО / МОН України ; Суми : Сумський державний університет, 2010.

12.Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз : навчальний посібник – для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит. За редакцією Ф. Ф. Бутинець, Житомир ПП «Рута» 2003. – 680. с.

13.Богацька Н.Н., Галюк О. В., Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення в бізнес – процесах підприємства, Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ 2014 р.(Електронне джерело) Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2014_4_20

14.Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. – К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 660 с

15.Герасимов І.С. Значення фінансового аналізу для успішного розвитку підприємства 2010 – 526 с.

16.Грабовецький Б. Є., І. В. Шварц / Фінансовий аналіз та звітність : навчальний посібник. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 44, – 200 с.

17.Гриньова В.М. Фінанси підприємств : Навч. посіб. / В.М. Гриньова, В.О. Коюда. – 3-тє вид., стер. – Київ : Знання-Прес, 2006. – 423 с. (Вища освіта 21 століття).

18.Галіцин В. К., Ус Р. Л. Моніторинг та аудит інформаційних технологій у системі управління організації. Моделювання та інформаційні системи в економіці. 2012. Вип. 86. С. 256–262.

19.Дєєва Н.М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / Н.М. Дєєва. О.І. Дедіков; МОНУ: Дніпропетровська держ. фінансова акад. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 328 с.

20.Загорська Т. Амортизація як економічне явище // Вісник Львівського державного інституту новітніх технологій та управління / Львівський державний інститут новітніх технологій та управління ім. В.Чорновола. – Львів, 2009. – С. 177-185. – (Економічні науки ; Вип. 4)

21.Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз : підручник для студ. вищ. навч. закл., які навчаються за освітньо-проф. програмою бакалавра з напрямку

підготовки "Фінанси і кредит" / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – Київ : Центр навчальної літератури, 2008. – 218 с.

22.Кануннікова В. М., Полозова Т. В., Воскобойник О. М. Сутність фінансово-економічного моніторингу діяльності підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2012. № 37. С. 194–197.

23.Молодоженя М. С. Моніторинг результативності інноваційної діяльності у торгівлі для потреб економічного управління підприємством. Економіка України. 2016. № 4. С. 92–103.

24.Павлишенко М. М., Гонсьор О. Я. Прибуток – основний показник фінансового стану підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2006. Т. 16. № 6. С. 190–197.

25. Пакуліна А. А., Пакуліна Г. С. Раціоналізація інформаційних потоків і вдосконалення системи показників соціально-економічного моніторингу розвитку регіону. Traektoriâ Nauki: Path of Science. 2016. № 2 (7). С. 257–275.

26. Панфіль Л. А., Муртазіна Є. Е. Оцінка ефективності діяльності підприємства. Міжнародний журнал прикладних і фундаментальних досліджень. 2016. № 6. С. 753–756.

27.Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : підручник / [А.М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л.Д.Буряк та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін]. – 6-те вид., перероб. та допов. – К.: КНЕУ, 2006 – 552 с.

28.Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007, - 488 с.

29. Роскладка А. А. Експертна система моніторингу, діагностики та контролю процесів діяльності невиробничих соціально-економічних систем. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі». Серія : Економічні науки. 2012. № 1 (53). С. 134–141.

30. Роскладка А. А. Контролювання мети процесу в системах моніторингу. Економіка. Менеджмент. Підприємництво. 2012. № 24 (II). С. 72–81.

31. Роскладка А. А., Огуй Н. І. Побудова мережі процесів при впровадженні моніторингу діяльності невиробничих систем. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. 2011. №6 (51). С. 233–240.

32. Сагалакова Н. О. Система показників-індикаторів економічної діагностики діяльності торговельного підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. 2010. № 2. Т. 2. С. 19–24.

33. Тарасевич А. П. Етапи реалізації економічного моніторингу підприємств. Перспективи економічної інтеграції: бачення наукової молоді. 2014. № 2. С. 86–87.

34. Халіков М. А., Максимов Д. А. Про один підхід до аналізу й оцінки ресурсного потенціалу підприємства. Міжнародний журнал прикладних і фундаментальних досліджень. 2015. № 11. С. 296–300.

35. Халіна В. М. Концепція фінансово-економічного моніторингу підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. № 42. С. 331–334.

36. Чуліпа І. Д. Моніторинг економічних показників діяльності підприємства : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук : 08.00.04 – економіка та управління підприємствами. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2009. 24 с.

37. Фінансовий аналіз : Навчальний посібник для студентів вузів / Салига С.Я., Дацій Н.В., Корецька С.О., Нестеренко Н.В., Салига К.С.; МОНУ; Гуманітарний ун-т. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 210

38. <http://smida.gov.ua/db/emitent/00444932> - офіційний сайт для розміщення фінансової звітності в Україні.

39.Баланс.

40.Звіт про фінансові результати

ДОДАТОК А

Таблиця 1.1

Визначення поняття «фінансово-економічний стан підприємства»

Автори	Тлумачення терміна
1	2
М.Д. Білик	Фінансовий стан підприємства – це реальна і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами і державою
І. О. Бланк	Фінансовий стан підприємства – це рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання
І.С. Герасимов	Фінансовий стан являє собою сукупність показників, що відображають наявність, розміщення й використання фінансових ресурсів.
М.Я.Дем'яненко	Фінансовий стан – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватись за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування виробничої діяльності на певний момент часу.
А.Г.Загородній,Г.Л. Вознюк,Т.С.Смовженко	Фінансовий стан – це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами.
О.Ю.Клементьєва	Фінансовий стан – це складна система, що включає взаємопов'язані елементи (ефективність використання капіталу, ліквідність та платоспроможність, фінансова стійкість), які залежать від внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування підприємства
Е.А.Маркар'ян, Г.П.Герасименко	Фінансовий стан підприємства – це сукупність показників, які відображають його спроможність погасити свої боргові зобов'язання

Продовження табл. 1.1

1	2
М.Я.Коробов	Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями
Т.А.Обущак	Фінансовий стан підприємства – це сутнісна характеристика діяльності підприємства у певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатності ефективно здійснювати цю діяльність у майбутньому.
Г.В.Савицька	Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможності суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу.

Джерело : Систематизовано автором

ДОДАТОК Б

Таблиця 1.2

Методика розрахунку показників для оцінки фінансової стійкості
підприємства за даними бухгалтерської звітності

Найменування показника	Формула розрахунку	Оцінка показника	
		За нормативним значенням	За динамікою
1	2	3	4
1. Коефіцієнт автономії(концентрації власного капіталу)	$\Phi. 1 (p. 1495 : p. 1900)$	$\geq 0,5$	збільшення
2. Маневреність робочого капіталу	$\Phi. 1 1100 : (p. 1195 - p. 1695)$	За планом	За планом
3. Коефіцієнт фінансової залежності	1 – Кавтономії	2	Зменшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\Phi. 1 (p. 1195 - p. 1695) : (p. 1495)$	$\geq 0,5$	Збільшення
5. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	$\Phi. 1 (p. 1595 + p. 1695) : (p. 1300)$	$\leq 0,5$	Зменшення
6. Коефіцієнт залучених джерел в необоротних активах	$\Phi. 1 (p. 1595 : p. 1095)$	$< 0,1$	Зменшення
7. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$\Phi. 1 p. 1595 : (p. 1595 + p. 1495)$	$< 0,5$	Зменшення
8. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	$\Phi. 1 p. 1595 : (p. 1595 + p. 1695)$	$< 0,2$	Норматив
9. Коефіцієнт поточних зобов'язань	$\Phi. 1 p. 1695 : (p. 1595 + p. 1695)$	$> 0,5$	Збільшення
10. Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	$\Phi 1 p(1595+1695) : 1495$	$< 0,5$	Зменшення
11. Коефіцієнт забезпечення власними коштами	$\Phi. 1 (p. 1495 - p. 1095) : p. 1195$	$> 0,1$	Збільшення
12. Коефіцієнт фінансової стабільності	$\Phi. 1 p. 1495 : (p. 1595 + p. 1695)$	> 1	Збільшення
13. Коефіцієнт фінансового лівереджу	$\Phi. 1 (p. 1595 : p. 1495)$	$< 0,1$	Зменшення
14. Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	$\Phi. 1 (p. 1195 - p. 1695) : 1100$	$> 0,2$	Збільшення
15. Коефіцієнт страхування статутного капіталу	$\Phi. 1 (p. 1415) : (p. 1400)$	За планом	За планом
16. Коефіцієнт страхування власного капіталу	$\Phi. 1 (p. 1415) : (p. 1495)$	$> 0,1$	Збільшення
17. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	$\Phi. 1 (p. 1195 - p. 1695) : (p. 1695)$	За планом	Збільшення

Джерело: Складено автором за [19]

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Б

Таблиця 1.3

Алгоритм розрахунку показників ліквідності за балансом підприємства

Назва показника	Призначення показника	Оптимальне значення	Алгоритм розрахунку за балансом
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Показує, яка частина поточної заборгованості підприємства може бути погашена негайно на дату складання звітності	0,2 – 0,35	$\Phi 1 \text{ p.} 1195 / \Phi 1 \text{ p.} 1695$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Показує, яка частина поточної заборгованості підприємства може бути погашена за рахунок готівки та очікуваних надходжень від дебіторів	0,7 – 0,8	$\Phi 1 \text{ p.} (1120+1125+1130+1135+1140+1145+1155+1160+1165) / \Phi 1 \text{ p.} 1695$
Коефіцієнт поточна ліквідності	Дозволяє виявити, в якій мірі поточні активи покривають поточні зобов'язання підприємства	2,0 – 2,5	$\Phi 1 \text{ p.} (1160+1165) / \Phi 1 \text{ p.} 1695$
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках показує, в якій мірі очікувані надходження від дебіторів будуть використані для погашення поточних зобов'язань.	–	$\Phi 1 \text{ p.} (1120+1125+1130+1135+1140+1145+1155) / \Phi 1 \text{ p.} (1665+1695)$
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	Показує, який розмір кредиторської заборгованості припадає на 1 грн. дебіторської	–	$\Phi 1 \text{ p.} (1615+1620+1625+1630+1635+1640+1645) / \Phi 1 \text{ p.} (1125+1130+1135+1140+1145+1155)$

Джерело: Складено автором за [21]

Таблиця 1.4

Методика аналізу ділової активності підприємства

Показники	Характеристика	Код рядка, номер форми
1	2	3
1. Коефіцієнт оборотності активів	Характеризує швидкість обороту сукупного капіталу або кількість грошових одиниць реалізованої продукції, що припадає на одну грошову одиницю активів	В обортах $\Phi 2 \text{ p.} 2000 / \Phi 1 \text{ p.} 1300$
		В днях $\Phi 1 \text{ p.} (1300 * 360) / \Phi 2 \text{ p.} 2000$
2. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Показує скільки грошових одиниць продукції припадає на кожну одиницю оборотних активів	В обортах $\Phi 2 \text{ p.} 2000 / \Phi 1 \text{ p.} 1195$
		В днях $(\Phi 1 \text{ p.} 1195 * 360) / \Phi 2 \text{ p.} 2000$
3. Коефіцієнт оборотності запасів	Відображає число оборотів запасів і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції	В обортах $\Phi 2 \text{ p.} (2050+2130+2150) / \Phi 1 \text{ p.} 1100$
		В днях $(\Phi 1 \text{ p.} 1100 * 360) / \Phi 2 \text{ p.} (2050+2130+2150)$
4. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Відображає чисту виручку від реалізації на одну гривню дебіторської заборгованості	В обортах $\Phi 2 \text{ p.} 2000 / \Phi 1 \text{ p.} 1120+1125+1130+1135+1140+1145+1155$
		В днях $(\Phi 1 \text{ p.} (1120+1125+1130+1135+1140+1145+1155) * 360) / \Phi 2 \text{ p.} 2000$

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Б

Продовження таблиці 1.4

5. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Характеризує залучені кошти, які підлягають поверненню	В обортах $\Phi 2 \text{ p.} 2000 / \Phi 1 \text{ p.} (1605+1610+1615+1620+1625+1625+1630+1635+1640+1645+1650)$
		В днях $(\Phi 1 \text{ p.} (1605+1610+1615+1620+1625+1625+1630+1635+1640+1645+1650) * 360) / \Phi 2 \text{ p.} 2000$
6. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Відображає швидкість обороту вкладеного власного капіталу	В обортах $\Phi 2 \text{ p.} 2000 / \Phi 1 \text{ p.} 1495$
		В днях $(\Phi 1 \text{ p.} 1495 * 360) / \Phi 2 \text{ p.} 2000$
7. Коефіцієнт оборотності капіталу	Відображає швидкість обороту капіталу підприємства в цілому.	В обортах $\Phi 2 \text{ p.} 2000 / \Phi 1 \text{ p.} 1900$
		В днях $(\Phi 1 \text{ p.} 1900 * 360) / \Phi 2 \text{ p.} 2000$
8. Тривалість операційного циклу	Дозволяє визначити скільки днів необхідно підприємству для придбання матеріальних ресурсів і виготовлення продукції.	Ряд. 3 + 4 (в днях)

Джерело: Складено автором за [12]

Таблиця 1.5

Алгоритм розрахунку показників рентабельності, %

Показник	Характеристика	Розрахунок по рядках
Рентабельність активів	Показує скільки прибутку одержано з одиниці оборотних активів	$(\Phi 2 \text{ p.} (2350+2355) / \Phi 1 \text{ p.} 1300) * 100\%$
Рентабельність основних засобів	Показує розмір прибутку, який одержано на одиницю основних засобів	$(\Phi 2 \text{ p.} (2190+2195) / \Phi 1 \text{ p.} 1010((3+4)/2)) * 100\%$
Рентабельність власного капіталу	Характеризує розмір прибутку, одержаний на кожну гривню власних коштів	$(\Phi 2 \text{ p.} (2350+2355) / \Phi 1 \text{ p.} 1495 ((3+4)/2)) * 100\%$
Рентабельність операційної діяльності	Він показує розмір прибутку, що припадає на 100 грн.. виконаних робіт.	$(\Phi 2 \text{ p.} (2190+2195) / \Phi 1 \text{ p.} (2050+2130+2150+2180+2181+2182)) * 100\%$
Рентабельність продажів	Характеризує ефективність підприємницької діяльності: скільки прибутку, який одержано на одиницю гривні продаж	$(\Phi 2 \text{ p.} (2090+2095) / \Phi 2 \text{ p.} 2050) * 100\%$
Рентабельність господарської діяльності	Узагальнює рівень ефективності всіх поточних витрат, які можливо передбачити, а також випадкових, що виникають у процесі господарювання.)	$((\Phi 2 \text{ p.} (2190+2195) / \Phi 2 \text{ p.} (2050+2120+2130+2150+2250+2255+2270)) * 100\%$
Рентабельність витрат	Показує розмір прибутку на 100 грн.. витрат реалізованої продукції чи виконаних робіт	$\Phi 2 \text{ p.} (2090+2955) / \Phi 2 \text{ p.} (2050+2130+2150+2180+2181+2182) * 100\%$

Джерело: Складено автором за [17]

ДОДАТОК В

Таблиця 3.1

Переваги та недоліки форм організації моніторингу економічних показників результативності підприємства

1	Форма організації моніторингу економічних показників результативності підприємства	Переваги форм організації моніторингової діяльності	Недоліки форм організації моніторингової діяльності
2	Запровадження додаткових обов'язків існуючого персоналу у вигляді спеціальних завдань	-Знання внутрішніх проблем підприємства та причин їх виникнення -Найнижча вартість роботи (з надбавкою до зарплати або без неї)	-Труднощі у збереженні об'єктивності та незалежності -Відсутність досвіду вирішення аналогічних проблем у інших підприємствах -Необхідність знаходження компромісу між моніторинговою роботою та своїми прямими функціональними обов'язками
3	Створення спеціалізованих груп в межах існуючих підрозділів	-Знання внутрішніх проблем підприємства та причин їх виникнення -Низька вартість роботи (у вигляді заробітної плати)	Труднощі у збереженні об'єктивності та незалежності -Відсутність досвіду вирішення аналогічних проблем у інших підприємствах -Повна зміна посадових обов'язків працівників та необхідність їх навчання
4	Створення окремого підрозділу	-Знання внутрішніх проблем підприємства та причин їх виникнення -Зосередження роботи персоналу на моніторинговій діяльності	-Труднощі у збереженні об'єктивності та незалежності -Відсутність досвіду вирішення аналогічних проблем у інших підприємствах -Потребує витрат на утримання підрозділу
5	Залучення аутсорсингової компанії	-Незалежність, об'єктивність суджень та новизна рекомендацій -Можливість використання	-Необхідність детального вивчення усієї роботи підприємства -Наявність недовіри та опору персоналу

Джерело: Систематизовано за [6]

ДОДАТОК Д

Баланс ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1»

Актив	Код рядка	2018	2019	2020	2021
		на кін	на кін	на кін	на кін
1	2	3	4	5	6
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	58	7	0	0
первісна вартість	1001	254	254	254	254
накопичена амортизація	1002	196	247	254	254
Незавершені капітальні інвестиції	1005	455	127	121	107
Основні засоби:	1010	13358	12611	10767	8977
первісна вартість	1011	26110	27341	26463	25721
знос	1012	12752	14730	15696	16744
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	46	46	46	46
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	13917	12791	10934	9130
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	9913	12419	13020	10494

Продовження ДОДАТОК Д

Виробничі запаси	1101	7329	9634	8674	8544
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	1849	2254	3481	918
Товари	1104	735	531	865	1032
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7159	9456	10277	8452
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
за виданими авансами	1130	869	1012	1918	1289
з бюджетом	1135	45	1130	1779	118
у тому числі з податку на прибуток	1136	23	1127	1779	118
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3302	2295	1607	1674
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	8391	3539	540	2361
Готівка	1166	62	51	94	48
Рахунки в банках	1167	8129	3401	342	2198
Витрати майбутніх періодів	1170	36	0	3	6
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					0
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0

Продовження ДОДАТОК Д

інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	466	511	1184	323
Усього за розділом II	1195	30181	30362	30328	24717
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	44098	43153	41262	33847
Пасив	Код рядка				
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7454	7454	7454	7454
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	2757	2757	2757	2757
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	501	615	-5790	-17428
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	9710	10826	4421	-7217
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	28379	24700	28331	30774

Продовження ДОДАТОК Д

Довгострокові забезпечення	1520	0	0	98	58
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	98	58
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	28379	24700	28429	30832
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	
за товари, роботи, послуги	1615	3631	5413	5622	5795
за розрахунками з бюджетом	1620	599	696	1040	448
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0

Продовження ДОДАТОК Д

за розрахунками зі страхування	1625	160	216	314	195
за розрахунками з оплати праці	1630	516	491	640	623
за одержаними авансами	1635	92	52	63	93
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1011	759	733	3078
Усього за розділом III	1695	6009	7627	8412	10232
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	0
Баланс	1900	44098	43153	41262	33847

ДОДАТОК Е

Звіт про фінансові результати
 ПрАТ «Криворізький Міськмолокозавод №1»

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020	2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	120326	126589	144079	129514
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	106865	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3082	93310	111979	106865
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0	0	0
Валовий: прибуток	2090	36708	33279	32100	22649
Валовий: збиток	2095	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	438	382	1204	1389

Продовження ДОДАТОК Е

Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	0	0	0	0
Адміністративні витрати	2130	0	4919	5496	5314
Витрати на збут	2150	0	22463	23157	19130
Інші операційні витрати	2180	0	3438	3082	2212
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	9749	2841	1569	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0	0	-2618
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	878	806	141	98
Інші доходи	2240	4621	3816	13169	24022
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0	0	0
Фінансові витрати	2250	0	2613	2942	3381
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0

Продовження ДОДАТОК Е

Інші витрати	2270	6195	1889	18056	26557
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	6156	2961	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0	6119	8436
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	1758	-261	-3073
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3955	1203	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0	-6380	-11509

ДОДАТОК Є

Продукція ПрАТ «Криворізький міськмолкозавод №1»

